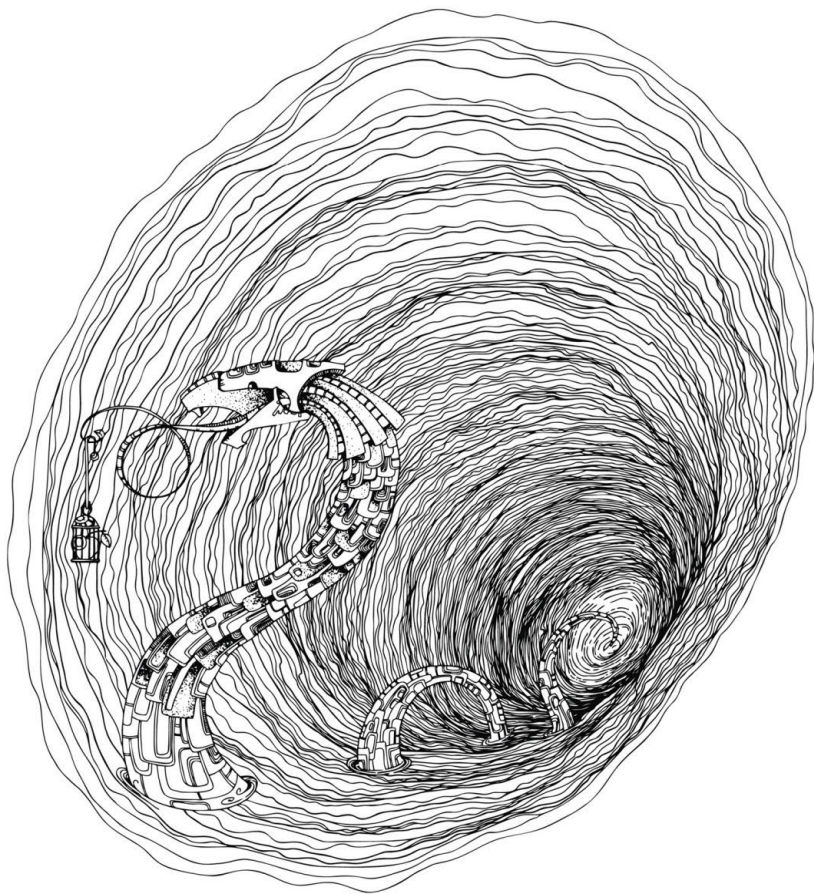


VOLIÉRY



Zuzana Brabcová

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

43 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna



Městská knihovna v Praze



Voliéry

Zuzana Brabcová

Znění tohoto textu vychází z díla [Voliéry](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Druhé město v Brně v roce 2016. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

§

Text díla (Zuzana Brabcová: *Voliéry*), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.



Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uved'te autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 27. 8. 2019.



Richienu

Den je skříňka s tajným dnem.

— RICHARD WEINER

20. prosince 2011

Přichází kolem čtvrté páté odpoledne, rozsedí se kolem sedmé a v noci pak panuje. Je tomu tak po léta, nepamatuji se, že by to bylo někdy jinak. Den zasvěcený nevycházení je notový zápis melodie, kterou nikdy nikdo nezahrál. A je-li nutné přece vyjít, pak na lidech, které mívám, tkví pel, skleněná námraza, která znejišťuje jejich obrysy; mohu si představovat, že nejsou, a proto je milovat. Vše existující: jen ruší, kazí, jako kdyby někdo posprejoval Noční hlídku.

Předevčírem zemřel Václav Havel. Ve spánku, v dopoledních hodinách. Nepanuje tedy jen v noci.

21. prosince 2011

„Pani, já to vobřečela! Měla sem ho moc ráda!“ řekla žena, od níž jsem si na Andělu kupovala Nový prostor.

Bylo na nule, neměla rukavice. Celý den bylo na nule, celý den neměla rukavice, celý den se šouala po zastávce sem a tam.

„Proč nemáte rukavice?“

„Sou drahý,“ odpověděla.

Chyběly jí taky zuby, nahoře i dole.

Jsou ještě dražší.

Šla jsem za roh na vánoční trh a koupila jí rukavice. Rozzářila se kulatou prázdnotou v tváři, zatímco mě zkroutil odpor k vlastním gestům, a sevřela jimi lačně krk Vánoc.

22. prosince 2011

Nejenom na lidech, i na věcech, ten pel, a mezi mnou a jimi strmí zrcadlová hradba, vetknutá pravoúhle v rám. Krám cinká, voní františkem.

Stála bych za záclonou a hodiny a hodiny pozorovala, jak Míra s Bobšem dribluje balonem, statický obraz v pohybu, ale nemám záclonu.

Utřu prach a podívám se do slovníku: „Mikroskopické částice hmoty minerálního nebo organického původu vznikající odroláváním a usazující se jako nečistota.“ Něco se děje. Něco se chystá. Něco není v pořádku.

Někdy

„Dejte mi cigáro, pani!“

Někdy strach, abych v druhých nezmizela jako hrst sněhu. Dám té staré cikánce cigáro.

„Dejte mi peníze, aspoň drobný, že sou ty Vánoce!“

Dám jí padesátikorunu.

„A vrásky, dejte mi vrásky!“

Vyjmu je jednu po druhé, vrásky z tváře, snop použitých párátek. Vhodí si je do obrovské kapsy a na poslední chvíli vyskočí z tramvaje.

V obličeji mi nezůstane dočista nic – je jako rozválené těsto, přiložit formičku, zarýt a vykrojit hvězdu.

Vejdu do restaurace, poprvé sama, jmenuje se Hlubina. Jakýsi opilec si ke mně přisedne a jeho oči mi vplují do mozku jako do krvavé kádě plné kaprů.

„Bojíte se stárí?“ zeptá se.

Neobyčejně rychle a věcně se spolu opijeme a on pak před hospodou močí na pneumatiku landroveru, jenž zalehl celou ulici jako obří náhrobek.

Je vyhlášen třídní státní smutek. V noci, v hranicích jejího panství, zapnu počítač a čtu, co je napsáno v bublině v pravém dolním rohu: *Váš systém může být ohrožen*. Rázem zaslechnu vprostřed hlavy věty, nepatří mi a netuším, kde se vzaly: „Chtěl bych najít základní etické pojmy, pod jejichž úhlem bych měřil svůj život, jsem však fascinován temnou linií myšlenek a citů. Přecháním svou vlastní soustavu neznámým směrem.“

Den státního smutku

Vracím se domů, chodbou kolem sklepů, bydlím v suterénu. Nade mnou se automaticky, jedna po druhé, rozsvěcejí žárovky. Vtom spatřím, jak se směrem ke mně sune po betonu had. Strne. Strnu. Vztýčí hlavu, plochou a skvrnitou. Ostražitě se pozorujeme, žárovky sotva slyšitelně syčí. Najednou sykot rozpoltí kvil polední sirény a město znehybní v minutě ticha za zemřelého. Tiché kroky se blíží chodbou. Muž střelbitě přitiskne vidlicí hadovu hlavu k betonu a pak ho vynese do výše.

„Promiňte, moc se omlouvám... asi vás vyděsil... utekl mi z terária... dveře na chodbu byly otevřené...“

Už chápu, co znamenají ty divné rány, které se čas od času ozývají seshora. To soused zabíjí pro hada laboratorní myši úderem o stůl.

Někdy

se úzkost podobá jeskyni, v níž průvodce monotónním hlasem popisuje vznik stalagmitů a stalaktitů,

jindy

je těsná a přiléhající jako kůže.

A v tyto dny

přijela Alice. V tváři měla docela jiné věci, než když před půlrokem odjížděla, ty věci byly zarážejícím způsobem oblé, bez hran. Představila jsem si, jak běží se svými psy po pobřeží, kde se blízká i vzdálená stavení podobají vejcím.

Sedla si do proutěného křesla, začla si balit cigaretu, ale hned zase vyskočila a běhala po pokoji a roztančila se a gestikulovala, zase si sedla. Její tělo, náhle tak konkrétní a zřetelné, bylo neustále v pohybu, ve víru, v kroužení kolem té abstraktní sochy, v níž se za těch pár měsíců proměnila její matka.

„Každý ráno musíme dva kilometry pro vodu a zase zpátky a na záchod chodíme do lesa, vyhrabeme díru a zas ji zahrabeme...“

Smála se! Šťastně se usmívala nad uloupeným cárem ráje, nad tou iluzí, kde z hvězd nevisela splachovadla a záře monitorů rozšlápla pata temnoty.

Slyším hlas, hlas Alice se ke mně blíží po laně jako provazochodec: „Devadesát procent bohatství téhle planety vlastní jedno procento jejích obyvatel.“

Po podlaze tam a sem, rozvířený její chůzí, běhal chuchvalec prachu a nabaloval na sebe další a další vrstvy času.

A v tuto noc

jsem si otevřela diskuzi pod jedním článkem o V. H.

„Ať jim shnije v penálu, ten starej chrchla.“

Cosi se hnulo ode dna v stoupě světa a hihňavě hýklo. To v mračnu kalu hnus se hnul, v tiché a svaté noci.

Vteřině se zježila srst,

příkrčila se a štěkla. Čtyři komunističtí poslanci odmítli uctít ve Sněmovně památku prvního českého prezidenta, v čele se šéfkou pražských komunistů Martou Semelovou, která naopak pogratovala národu, že se zbavil škůdce.

Marta Semelová byla třídní učitelkou Alice na prvním stupni základní školy. „Vaše dcera je nesmírně talentovaná, jednou z ní něco bude,“ řekla a zakryla Alici věštecky hlavu dlaní.

Znamená snad něco prorocké gesto komunistky? Štěk, zježenou srst, ostnatý škleb? Ne. Neznamená to vůbec nic.

Alice

vstupuje do lesa. Chce se zúčastnit tryzny za zesnulého prezidenta. Les je však liduprázdný, jen zdálky, která je dálkou v čase, nikoli v prostoru, sem dolehne zaržání kladrubského koně. Alice chvílemi poskakuje v borůvčí, jsou jí dva roky, chvílemi se sotva belhá, stařena, kterou se teprve stane – ne a ne se na té cestě trefit do svého věku.

„Je ti třiadvacet!“ křičím za ní. Neslyší mě. Možná proto, že stromy kolem ní rostou obráceně, korunami tkví v zemi, zatímco pletence kořenů se vzpínají k nebi. Neslyší mě: neboť ten les je v mém břiše a ona se ještě nenarodila.

Štědrý den 2011

Pokaždé když zemře nějaká význačná osobnost, přikreslí máma do encyklopedie k jejímu jménu křížek. „Udělala jsem křížek!“ hlásí už v předsíni a po rtech, které se otevírají a zavírají osmaosmdesát let, se jí rozeběhne sotva znatelný, tenký stín úsměvu. Nesnesu to. Vyjdu na balkon a zapálím si cigaretu. Naproti na balkoně stojí žena přibližně v mém věku a zapaluje si cigaretu. Není jasné, obě se roztřeseme zimou, kdo je odraz v zrcadle a kdo stojí před ním. Přes jícen dvora, od ženy ke mně a ode mě zpět k ní, fofrem létají překřížené třísky, tenké vánoční svíčky a špejle, matčiny křížky.

Z podlahy balkonu zvedám ohromný těžký hrnec s bramborovým salátem.

„Smrt je jen kus života těžkého,“ vzdychne máma verš svého oblíbeného básníka a zálibně listuje od jednoho křížku k druhému.

Prsty trhají vánoční papír, všimnu si, že mám na hřbetě ruky hnědé skvrny, loni tam ještě nebyly. „Bojíte se stárí?“ Vosk slzí, na háčku se chvěje v hnízdě jehličí lehounká, dutá koule.

V té kouli sedíme za stolem: sestra Naďa, její manžel, neteř se sotva narozeným jezulátkem v náručí, jezule řve, purpuru přebil smrádek, máma a Alice.

Pořád nemohu uvěřit tomu, že sedí vedle mě a že se jí mohu dotknout, obejmout ji. Ještě koleda, ještě přípitek – a pak už všichni s chutí zakrojíme do hada, svinutého úhledně na talířích do spirály.

A jednoho zimního dne

je to přesně 428 dní, co jsem bez práce. 31. října 2010 jsem v souladu s ustanoveními zákoníku práce dostala výpověď z důvodu nadbytečnosti. Po formální stránce proběhlo vše bezchybně – dvouměsíční výpovědní lhůta plus tři platy odstupného. Leckterý přízrak na Andělu

ověšený svým majetkem v igelitových taškách by mi mohl závidět. Ještě stále kupuji prodavačkám Nového prostoru rukavice. Ještě stále platím faktury za plyn. Ještě stále se mohu opít za svý s cizím člověkem.

Můj kamarád a šéf se začal naplno věnovat hokeji. Jenom kvalitní brusle značky Bauer stojí 7499 korun. Většinu dne trávil na ledu. Většinu času probruslil. Buď sám, nebo jako doprovod svých synů, proměněných výzbrojí v dva malé golemy. Kvalitní chrániče holení značky Easton stojí 2699 korun a deset společně strávených let roztálo jak hrouda másla na slunci, mastně a trapně.

Od té doby mě však věrně provází slečna Linda Řádná, je tu se mnou co věrná družka v ekonomickém nečase, karabinka vbitá do skály v sociální trhlině, a jak mi tak sedíc za počítačem nastavuje svůj křehký profil, lne její profil a vpíjí se a vsakuje do světla vrženého bůhví odkud, do malého tvrdého černého kulatého světla, které mě zasáhlo rovnou mezi oči jak puk.

„Něco nového?“

„Bohužel nic.“

Ale neztrácíme optimismus, ani ona, ani já, je tu přece akční plán uchazeče o zaměstnání. Vytiskne mi tři čtyři nabídky práce, беру všechno. Do tří dnů musím přinést potvrzení, že jsem i tam nadbytečná, jinak mě slečna Řádná vyškrtne z evidence.

Biletářka. Chci dělat biletářku!

Linda zvedne oči ke stropu, až z ní zbydou jen bělma. Podobá se v té chvíli barokní světici v extázi, asi jsem se do ní trochu zamilovala.

Pan Herbert Klein, a to mi vyrazí dech, mi oznámí, že jsem byla zařazena spolu s dalšími tři sta dvaceti osmi uchazeči do výběrového řízení. Musím ovšem vyplnit dotazník. Dotazník na biletářku má devět stran. Nevěřím svým očím, když narazím na jednadvacátou otázku: „Co považujete za smysl svého života?“

Chodba úřadu práce na Praze 5 je jako vždy plná a živá jako letištní hala. Všichni tu žmoulají v zpocených dlaních svoje pořadová čísla, zatímco na displeji blikají a vzápětí mizí časy odletů a přiletů.

„Něco nového?“ „Bohužel nic.“ Pořadová čísla se v rukou všech postupně mění v tvrdé kuličky: nemohu se zbavit dojmu, že by bylo záhodno vyhloubit tady vprostřed chodby, hned teď, právě v tuto jednu jedinou neopakovatelnou vteřinu jednoho zimního dne, do špinavého linolea důlek, hlubokou jámu, strašně zející kráter, hrob, a pak padnout na kolena a dát se do hry.

30. ledna 2012

Oslava matčiných osmaosmdesátin. V rozlehlém smíchovském bytě se hemží bližní a příbuzní, přibližují se a vzdalují do dalších pokojů, a zatímco ke mně dolétají útržky hovorů, žvatlám na malého prasynovce: „Blam-bu-lá, blam-bu-lá...”

„Rampula by se okamžitě měl vzdát svého postu...”

„Ram-pu-lá, ram-pu-lá...” Post: zaprvé člen vězeňské stráže, zadruhé místo, zaměstnání, zatřetí půst.

„Přímá volba prezidenta? To chceš mít za prezidenta Landu nebo Gotta?”

„Tuplem psot a slot a klopot, ohni hoř a kotli – v klopot!”

Prasynovec se rozvřeští. Sestra zmlkne a vrhá se k němu, ostatní naopak začnou rvát, aby ho překřičeli.

„Všechno rozkradli, hajzlové, a odnese to střední třída!”

Máma se otočí ke mně: „Jo a prosim tě, nezapomeň mi koupit ty tablety na čištění zubní protézy.”

„Posral se!” hlásí vítězně sestra.

„Radši ti to napíšu na cedulku.”

Alice podává babičce tužku. „Co to je za divnou tužku?”

„To je verzatilka,” vysvětluje matka s nepochopitelnou vážností v hlase, jako kdyby jí objasňovala třetí termodynamický zákon.

„Verza co?”

Verzatilka.

Celá se pod dotechem toho slova smrštím do koule jako ježek, do všech stran ze mě trčí paprsky dětství jak bodliny. Za okamžik ten vějíř z šípů vystřelí z mého těla a vzlétne nad slavnostní tabuli, tam a sem a sem a tam křížuje svištivě prostor nad šampaňským a obloženými mísami, piju všechno, i metaxu, která mi nechutná.

Rampula, posral se, verzatilka, Karel Gott a dětství, moje dětství, které teď tenorem slaví, jak se sluší a patří, a tleská křídly samo sobě, křídly tak zteřelými a práchnivými, až se do sklenek snášejí žmolky a chuchvalce perí.

Nechutné.

„Teď ti to připadá důležité, já vím, ale za dvacet let si na to ani nevzpomeň.“

Komu to říká moje osmaosmdesátiletá matka, moudrá stařena hlasem rozjívené školačky? Nám všem? Na prasynovce to sedí, jistě, ale...

Znovu si listuji Slovníkem spisovného jazyka českého, tentokrát hledám „verzatilku“. Zaujme mě přídavné jméno „verzatilní“: měnlivý, pohyblivý. Med.: děti s verzatilní idiocií.

Pohlédnu starostlivě na Kryštofa: už je přebalený a klidný.

„Iracionální a nevysvětlitelné není Zlo, nýbrž – Dobro.“

Kdo to řekl? Rozhlédnu se zmateně po rodinných příslušnících: odkud se vzala ta věta? Sestra s neterí se sklánějí nad batoletem ztrácejícím se pod chrastítky, přítomní muži tiše diskutují o spotřebě benzínu a Alice se synovcem se uchýlili na balkon dát si špeka.

Dost možná vyvřela ze vzduchu nebo z nějakého docela obyčejného předmětu – ze slánky nebo z hrnku s lógreem, z okenního skla nebo dokonce z téhle verzatilky, která mi špičatým hrotem vbodla do žíly dobře známý, a přece pokaždé nový strach: něco se děje. Něco se chystá. Něco není v pořádku.

Pohlédnu na kostrbaté písmo přede mnou: stojí tam černé na bílém: *Tablety na čištění zubní protézky.*

A náhle, v změti hlasů a víření záclon, v žmolcích a chuchvalcích toho, čím jsem kdysi dávno byla a co mi připomínají už jen staré černobílé fotografie, uslyším, jak dole na dvoře drkotá po klouzačce moje dětství.

21. února 2012

Jakoby jaro: rozpačité a zbabělé, jako by se váhavě dotklo vzduchu a zas bojácně stáhlo dvě oči na stopkách. Jakoby slunce, a tak jdu, procházím se, kráčím jakoby blátem lesíka za motolským hřbitovem, cestami plnými psích hoven a plechovek od piva a větví, z nichž visí slizké kusy loje, a potkávám běžkyni, v legínách tlustý zadek a stehna, ta to fakt potřebuje, mívám dědka propichujícího bláto nordickými holemi, dvě slečny, každá přes rámě malého pekinéze místo kabelky, „A já mu jako by řekla“ – „To se z toho musel jakoby posrat!“ zasměje se druhá, a v autobusech a v metru a v davu na andělském kříži, všude všichni vplétají do promluv „jakoby“, jako by už nic nebylo doopravdy, jako by z každé vteřiny trčelo stero možností, bezpočet paralelních variant, ale neplatila žádná. A nedivila bych se ani, kdybych teď potkala kupříkladu potápěče, potápěče plujícího na té cestě za motolským hřbitovem se šnorchem delším než nejdelší anténa, se šnorchem trčícím nad koruny stromů až do nebe, s nekonečnou dutinou pronikající do vesmíru a spolu s ním se zakřivující, až tamodtud vdechuje potápěč to, bez čeho je život nemyslitelný, ba vpravdě nemožný.

Přitiskla jsem obličej ke kůře a pak do ní obličej zabořila. Když jsem ho zas po chvíli odtrhla, nos, čelo a levá tvář zůstala přilepená na borovici – marně jsem se pokoušela strhnout ji nehty.

Tak tedy jaro, tak tedy slunce, tak tedy až do smrti stromová tvář, vhodná tak leda k tomu, aby si z ní Alice vyřezala loďku.

Potápěči

S jistým zadostiučiněným úžasem, nebo spíš užaslým zadostiučiněným pozoruji v tyto dny a týdny, jak se svět proměnil v obří interiér rozřezaný pravými úhly, ano, v bludiště, labyrint, spleť pravoúhlých chodeb, kde je na všech dveřích cedule s nápisem: Nevstupujte bez vyzvání.

Ode dne, kdy Alice odjela a vrátila se ke svým kontejnerům nacpaným k prasknutí přebytky zanikající civilizace, trávím většinu času v čekárnách úřadů a ordinací, poslušná příkazů neklepu na dveře a trpělivě listuji tiskem. V čekárně psychiatra Radana Gnuje, v níž je vše, židle, koberec i stěny, sladěno do hnědorůžové prenatální barvy, jsem narazila na následující slova: *Šílenství konzumu nutí lidi kupovat si stále nové a nové věci a těch starých se zbavovat. Tyto vyhozené věci vybírají z kontejnerů tzv. dumpsteri a poukazují tím na nelogický nadbytek kapitalistické společnosti. Součástí tohoto fenoménu je i recyklace potravin, jichž se těsně před expirací zbavují všechny obchodní řetězce. Někteří obchodníci je polévají chemikáliemi, aby byly nepoživatelné, s jinými (Billa, Albert) je možná domluva. A pak už se dumpster zanoří (tzv. diving) do hlubin kontejneru.*

Většinou ale slepě zírám do stránky, kde si celebrity poměřují žlábek mezi řadry, a všímám si tak svých rukou: třesou se a je mezi nimi vzdálenost jako mezi dvěma hvězdami. V záchvatu paniky přitisknu dlaně k sobě, jako kdybych se chtěla modlit, a někdy až k bolesti pevně propletu prsty, abych rozdrtila ten mezihvězdný prostor mezi nimi. „Diving“ se u nás rozmohl převážně mezi důchodci. Je to pár dní, co vláda oznámila svůj záměr zmrazit penze na tři roky.

„Další!“ Leknu se a srostlé prsty se od sebe odervou, až mi na dlaních vyrazí stigmata.

To už ale nesedím v psychiatrickém lůně doktora Gnuje, nýbrž v čekárně magnetické rezonance; zatímco sázím na obří tabuli, která je tu pro ukrácení dlouhé chvíle, jednu šibenici za druhou, prostě proto, že

nic jiného kreslit neumím, pozoruje mě stařec se zafačovaným krkem a rukama v sádře, kterého zřízenec přivezl na pojízdném lůžku.

„Sou prázdný,“ zaskřehotá.

„Prosím?“

„Musíte přece přikreslit oběšence.“

„Oběšence neumím.“

„Já ano ... ale...“ výmluvně se zašklebí a prudce zvedne paže v sádře, až zřízenec leknutím uskočí.

Nemáme mít řetízky a náušnice, kardiostimulátory a zubní protézy. Vzpomenu si na tablety, které jsem měla koupit mámě.

Za několik minut zajíždím do tunelu.

„Kdyby něco, zmáčknete balonek.“

Dva centimetry nad sebou mám masu hmoty, ocelový plát, kvádr žuly, třetihorní balvan, slitinu úzkosti a chechtotu, co já vím. Na uších sluchátka, duním a rachotím, jako by se se mnou ten tunel dal do pohybu a řítit se tunelem ještě větším, jsem v nekonečné soustavě tunelů, zasunutých do sebe jako autobusy dalekohledu, v soustavě prudce padající dolů rychlostí neutrin, až tam, kde je na samém dně jakási nepěkná hnědá hrouda, moje minulost podobná kobylici. Nedaří se mi nahmatat balonek. Nikdy se mi to nepodaří, i kdyby se celý svět smrštil v jeden jediný tunel.

Druhá hodina a jedenáctá minuta, noc 13. února 2012

Možná že se právě v téhle hodině a v téhle minutě Alice s Bobem Dylanem – jen jeho rodiče mohou za to, že se tak jmenuje – spouštějí ke dnům popelnic. Vyrážejí pryč v noci. Náhle mě napadne: potřebuji čelovku! Baterku na hlavu pro speleology.

Když se konečně k ránu – třeštivě křičí ptáci a obloha se trhá – octnu v jeskyni, nemám ji: vůkol tma tmoucí a netopýří kvíl; odevšad

na mě míří stalakmity a stalahnáty, míří na čelo jako kordy, dokud tvrdá a vlhká pláštěv konečně nevydá řeč:

*Jak přestát tu chvíli,
hodinu? dvě? jedno odpoledne?
půl noci mráкотné? — a jak přestát
chvíli, až všichni odejdou,
živí, položiví, přízraky —
až odejdou děti,
až se za nimi zavřou dveře...*

A proto jsem hned dopoledne, ani zuby jsem si nevyčistila a kafe nedopila, vyrazila do Hudy Sportu v Lidické.

Za pultem stála slečna, která by se směle mohla zúčastnit soutěže celebrit o nejvýraznější žlábek mezi ňadry.

„Přejete si?“ Úsměv, jenž jí přeřízl tvář jako sek břitvy, naznačoval, že si mohu přát cokoli.

„Čelovku, prosím.“

Vytančila zpoza pultu, vzala mě jemně, sotva postřehnutelně za loket a zavedla před obrovský regál, od země až po strop plný jakýchsi naprosto nesrozumitelných předmětů.

„Jak vidíte sama, výběr je téměř bezbřehý. Tady například máme luxusní čelovku LED Lenser H73, je malá, lehká a výkonná, a povšimněte si prosím zpracování optiky. Svítivost 16 lumenů, dosvit až 170 metrů. Vzhledem k tomu je cena 2250 korun takřka zanedbatelná...“

Cítím, jak tuhnu v sochu. V pomník sportovce, alpinisty a speleologa od pat až po hlavu zataveného v hudy sportovní výbavě.

„Ale já...“

Slečna však už ukazuje na další tajemný předmět. „Tohle je Petzl Tikka 2XP,“ zjihne jí hlas, „tělo lze sklopit...“ Tělo lze sklopit? „... a nastavit světelný paprsek podle potřeby, a navíc výklopný

reflektor umožňuje nasměrování světla do dálky. Právem je tato čelová lampa nazývána svítilnou nového tisíciletí.“

Nejsem s to vypravit ze sebe ani zakotkání. Slečna si na mě posvítí očima napájenýma dozajista jednou lithiovou baterií CR2 a empaticky ztiší hlas: „Mohu se zeptat, na jakou aktivitu ji potřebujete?“

Mlčím jako zařezaná; patrně nožem Opinel Outdoor N10 z vedlejší vitríny. Přece nemůžu říct, že na vybírání kontejnerů?

„A dosvit,“ ptá se už s mírnou netrpělivostí v hlase, „jaký požadujete dosvit?“

Tak nanejvýš metr. Na dno popelnice.

Klopýtám k východu a nevalným žlábkem mezi řadry mi stéká pot. Hned vedle je restaurace Hlubina. Tady jsem se nedávno nebo před věčností rychle a věčně opila s cizím násoskou. „Bojíte se stárí?“

Objednám si gulášovku a osmnáctistupňové černé pivo Master, které mě konečně zhasne. Chtěla bych zaslechnout lidské slovo, tolik bych chtěla, aby si zase ke mně někdo přisedl, ale všichni přítomní běhají prstem po telefonech, na očích potápěčské brýle a přes ústa němou síťku na motýly.

Vlákna ve světlech se nepřestávají chvět.

Vatra I

A několik minulých, přítomných i budoucích nocí se smrštilo v jedinou, zavinulo se jako dikobraz v ostnatou kouli a na každém trnu, bodlině, rapíru toho tvora byl někdo nabodnutý v tom Alicině snu, příbuzní, blízcí, docela neznámí lidé i proslulé osobnosti, a Alice je stahovala z těch trnů, dechem jim zacelila ránu a přikázala jim: „Do kruhu stoupněte si kolem tohoto ohně, kol dokola této vatry a spalte, co chcete, co zapotřebí, vhod'te do plamenů.“

I poslechli všichni ti sročení v záři ohně na malé skryté pláži obklopené skalami plnými děr, průrev, geologických trhlin a jeskyní

bezpočtem, na pláži, kde Alice s Dylanem bydleli v obřím lodním kontejneru, v jehož rohu se povalovala tamburína.

Jako první se odhodlal Proust; do českého vydání jeho Hledání ztraceného času v překladu Prokopa Voskovce se totiž fatální tiskařskou chybou zatoulaly ilustrace Genadije Musatova z Dostojevského Bratrů Karamazových, a pod každou ilustrací byla ještě věta ilustraci ilustrující, například „Společně nás sud'te! – křičela Grušeňka dále, stále ještě klečíc.“ Zdrčený autor proto teď metodicky ilustrace jednu po druhé vytrhával a vyhazoval do plamenů.

Známá modelka neváhala a servala si rovnou celý obličej znetvořený botoxem, patrně v domněnání, že se pod ní objeví její pravá tvář, ale všichni udiveně spatřili jen nehtem vyhlazený obdélník alobalu.

A pak tu byl můj bývalý kamarád a šéf, jenž propadl hokeji; ostatní na něj pokřikovali posměšně „Jágře, do toho!“, což nebylo ani trochu vtipné, dokonce i Proust se přidal k třeštivému fandění, jako kdyby si nikdo nepovšiml, že má ten ubožák místo paží dvě hokejky, a tak jen tupě a nečinně přihlíželi, když jimi hrábl do té výhně a ony okamžitě vzplály, taktak že neuhořel celý.

A to už sem supěla moje sestra Naďa, odkudsi dovezla až k autodafé veliké panely z výstavy, již byla kurátorkou, výstavy o Bedřichu Smetanovi, a plameny chtivě olízly Mařenčinu krojovou suknici i Kecalův směšný chochol z první inscenace Prodané nevěsty, která se konala v Šárce pod širým nebem v roce 1913, a pak matka mrštila starožitnými vánočními ozdobami a bůhví proč i zubní protézou, takže se jí rázem zmenšila tvář o polovinu.

A nakonec, nakonec prezident Klaus vyškulbl z jakési nevábné cupaniny Česko z Evropy, sevřel ho v pěstí a zbytek, jenž jen uboze zaškvířil, vhodil do plamenů.

Alice se probudila a vyšla před kontejner. Na vyhaslé pláži se tu povalovala Dylanova tamburína. Z horizontu moře pomalu vystupovala obrovská ohnivá koule; Alicin sen se jí dotkl černou hlavičkou jako zápalka, nakrátko vzplál a pak zmizel beze stopy.

5. března 2012

Nezamkla jsem svůj suterénní byt, jen přibouchla dveře. Chodbou mezi sklepními kóji se mi tentokrát neplazil v ústrety had, neblížila se ke mně žádná plochá a ostražitá hlava, nýbrž moje minulost. Vyšlo to nastejno: syčela a vlnila se mi vstříc po svém hladkém, vyzývavém břiše. Mně, stejně jako jí, dělá potíže chůze – sotva se spolu dobelháme na blízké dětské hřiště.

Míra s Bobšem pouštějí po klouzačce, co jim přijde pod ruku, řachtání a skřípot nebere konce: zapomenuté bábovičky, prázdné láhve od kofoly, plechovky, kameny, klacky.

„Teto, nechcete jako loni semínka afrikánů?“ Strčil mi do ruky krabičku od antiperlí. Vůbec jsem netušila, že tahle kulatá vzpomínka je ještě k dostání.

„Pomůžeš mi natřít mříže na modro?“ Oči se mu rozsvítí, jako kdybych v něm tou nabídkou našla ten správný vypínač. „A ještě propadáš z češtiny?“ Proč se na to ptám? Ani trochu mě nezajímají Mírovy školní výsledky. Anebo přece? Před nedávnem jsem mu navrhla, že ho budu doučovat, ale matka to prý zadržela: patrně mě považovala za nějakou osamělou, zchátralou, úchylnou podivínku. Trefila do černého.

Nastavila jsem tvář slunci a zavřela oči. Zvuky zesílily. Křik dětí a psí štěkot, údery a hlasy stvořily hřmotnou předebru, obsahující v zárodcích všechny budoucí motivy. Nějaká maminka se rozječela: „Neházej po klouzačce ty šutry, sakra!“ – a v tu ránu se přede mnou rozprostřela minulost jako obří pískoviště a já si do něj dřepa na bobek a nazdařbůh brala do ruky barevné plastové bábovičky, některé ve tvaru krajiny a jiné s profilem kdysi dávno milované tváře, nahmatala jsem i mnohé trapné příhody a pak i bratrovu smrt.

Uplácala jsem je všechny, pečlivě zarovnávala lopatkou a překlápěla na obrubník. Zatímco obrysy některých vzpomínek byly docela zachované a držely tvar, jiné se zbortily a smísily jedna s druhou.

Netázáno přitisklo mi slunce rty na ucho: „Tvoje tělo ti nepatří. Slovy básníka – návrh geniální, provedení bídné. Nikdy ti nepatřilo. Ale modrá na mříže bude dobrá.“

Záchrana Řecka visí na vlásku, věřitelé se zdráhají odpustit dluhy. Bude se Madonna vdávat? Mladičký milenec ji požádal o ruku. Spal jsem s Kočí, uvedl tajemný svědek u soudu s Vítem Bárto. Dívka se oběsila kvůli akné. Tipy na zábavu v březnu: čeká vás košť vína i výstava mrtvol.

Heroin

V čekárně ordinace doktora Gnuje seděla na dvou židlích obézní žena. Stálo tam něco pro čekárny zcela neobvyklého, totiž piano. Z přehrávače na pianě právě sípal Lou Reed skladbu Heroin. Napadlo mě, že bych mohla zkusit aspoň první dva takty Měsíční sonáty. Ona obézní osoba listovala časopisem Ona dnes jako automat, jisté zaváhání jsem zaregistrovala jen u receptů.

Stěny, koberec, židle, ta hnědorůžová barva, která tu panovala, všechno znásilňovala – jistě to něco má znamenat, jistě to má něco symbolizovat, jistě to má navodit příslušnou atmosféru... Ještě si to s těmi mřížemi rozmyslím, a místo modré zvolím tuhle sugestivní barvu lůna.

Žena spočívala na dvou židlích. Žena spočívala na třech židlích. Žena podobná náhle hnědorůžové larvě, i ona zaplnila celou čekárnu, že v ní nebylo k hnutí, a bylo zjevné, že ji heroin ani v nejmenším nezajímá.

„Jak se máte?“

„Ani moc dobře ne.“

Ticho. Doktor Gnuj mlčí. Oba mlčíme. Na stěně, nad psychiatrovou hlavou, visí dva portréty. Freud a Jung. Po věčnosti se Gnuj zhoupne v anatomickém křesle, zvrátí hlavu ve vteřině osvětlení a chytne se za bradku svých vzorů: „Co kdybychom zkusili mirtazapin? Nebo valdoxan? Nebo snad... tritico?“

Při posledním slově přemožen slastí zavře oči.

Ovšemže nemohu zůstat stranou: „Či piko? Anebo ráhno anebo bahno anebo heroin?“

V prudkém návalu inspirace začne psychiatr bušit do počítače. Všemi deseti. Trvá to minutu, pět, deset. Ticho kvasí, recept v Oně dnes. Slyším v něm, jak pod obézní ženou v čekárně praskají, rozpadají se židle, všechny do jedné, ba snad nejen ony, ale veškerá sedadla, pohovky, klekačky, klekátko, kostelní lavice, anatomická křesla a sofa a polohovací lůžka i trnožky.

Píše, píše všemi deseti a já nemohu, nesmím nahlédnout do textu, který se mnou nemá patrně vůbec nic společného.

„Nemám peníze,“ prohodím, aby řeč nestála. „Nemám peníze, nemám práci, nemám rodinu. Nepočítám-li ovšem Alici, která v kontejneru v přihrádce jedné odhozené peněženky našla lásku na celý život, a sestru Nadu, již shořely všechny kulisy.“

A náhle, bez varování, zcela nečekaně na mě doktor Gnuj upře svůj hnědorůžový pohled, sladěný s čekárnou, pohled polypa: „Váš vnitřní svět je jako to vaše suterénní doupe. Vyrazte dveře, přepilujte mříže! Vnímáte vy vůbec svět kolem sebe?“

Vnímám. Bud'te bez obav. Vím moc dobře, čím žije svět kolem mě: časem koštu a výstavou mrtvol.

La Nausée

Stojím v Tescu před regálem s mléčnými výrobky a zkoumám s brýlemi na čtení složení jogurtu Bio Olma: je vyroben podle nejprísnejších pravidel a zásad (ano, skutečně, podle pravidel a zásad!) pro biopotraviny z mléka od certifikovaných biofarem: mléko, sušené mléko, mléčná bílkovina, průměrné výživové hodnoty na 100 gramů...

Vtom mě obtočí pevné chapadlo a za mnou se ozve hromový hlas: „Běda! Běda!“

Otočím se. To je přece... Melda! Usmívá se jako hliněný Buddha, právě podle toho úsměvu ho poznávám, jako děcko, jemuž darovali štěně, září jako průzračně čirý idiot a mně dojde, že nehalasil „běda“, nýbrž „Běta“, moje jméno. Vždycky si trochu šlapal na jazyk.

Seznámili jsme se před pěti lety na neurologickém oddělení Thomayerovy nemocnice. Zatímco jemu odoperovali nádor veliký jako citron, jenž mu vypučel v mozku, mně nebylo nic – mně nebylo nikdy nic, jen banální nevolnost, jen nausea k smíchu, naufragium, což znamená ztroskotání lodi, jen běžně se vyskytující hnus, pouze jsem propadla jako mnozí závislosti na bílých pláštích, a dokonce jsem se bez vlastního přičinění octla v nadstandardním pokoji s ledničkou, sprchou a televizí.

Jako jediní dva kuřáci jsme se spřátelili na terase s výhledem do korun stromů, za nimiž bylo lze zahlédnout jiné spřátelené kuřáky na jiných terasách jiných oddělení, rovněž s výhledem do zahrady, v níž krotce korzovala jakási těžko pochopitelná zvířata, kozorožci, zdegenerovaní sobi, snad kamzíci či mufloni nebo prostě sudokopytníci z čeledi turovítých, živící se krvavým nemocničním odpadem a našimi vajgly.

Jednou se na terase zjevil mohutný stařec v županu na paty, posetém červenými javorovými listy, ano, opravdu měl na sobě kanadskou vlajku a pravil s úžasem: „V Kanadě se přemnožili, odstřel povolen, ale že i tady, v Praze...“ A pak vytáhl z veliké kapsy toho županu triédr a zamířil uchvácen na ta olysalá zvířata, jejichž jméno nám nadále zůstalo utajeno.

To už jsme ale s Meldou spěchali do mého nadstandardního pokoje, neboť právě začínal čtyřstý sedmdesátý pátý díl seriálu Kritika dialektického rozumu.

„Bědo, době není nic svadý,“ řekl, když jsem se smála na nevhodných místech, a nevhodná byla všechna, a okamžitě usnul.

„Kup mi prosím dě jogurd, damden. A dodle mi daky kup.“

Dávala jsem do vozíku, na co ukázal, byla jsem šťastná, že ho zas vidím po té dlouhé době.

„Nemam práci, ukradli mi doklady, přespávám u sklepů v jednom paneláku, v noze a v pádeři mam šrouby a cidron zas rosde.“

Strašně páchnul. Jeli jsme pomalu podél regálů, kde stálo osmdesát devět různých mléčných výrobků, až jsme po pěti kilometrech konečně dorazili k pokladnám. Měla jsem v kapse dvě kovové padesátikoruny a Melda vylovil z hloubi starých kalhot, které pama-tovaly jeho první tramp před dvaatřiceti lety, vyžebrou dvacku. Ale Harpyje za kasami, napůl ženy a napůl ptáci, ony bohyně prudkého větru nás nechaly lhostejně projet, jako kdyby je právě mījela dvě průhledná muší křídla, křupavé krovky nicoty.

„Přespíš u mě. Vysprchuješ se. A spát s tebou nebudu.“

Melda poslušně přikývl. Vyšli jsme ze supermarketu a strnuli jsme: místo parkoviště vedla z obchodu stromová alej, klikatící se do nedohledna. Nalevo i napravo se od nás odvracely neduživé vrby se spletenými copy, takže se podobaly figurínám z národopisného muzea. Zahleděla-li jsem se však pozorněji – Melda měl jiné starosti, vlekl nákup a šrouby v těle ho bolely –, zjistila jsem, že to vůkol nejsou žádné stromy, ale košťata vražená do země násadami, smetáky a mopy; jako kostlivci, smrtáci a mordy nám lemovaly cestu a my zvedali vysoko, převysoko kolena jako plameňáci, abychom překročili tu a tam kořen vzedmutý k nebi.

„Dej to sem,“ vzala jsem Meldovi krosnu s proviantem. „Potřeboval bys hůl, berli nebo aspoň deštník. Jsi mrzák, Meldo.“

„Jsme mrzáci,“ přitakal.

Sedli jsme si na pařez a zahleděli se na jeden z těch hadovitých kořenů. Nořil se do země právě pod našima nohama. Už jsme si neuvědomovali, že je to kořen: slova zmizela, ta správně vyslovovaná i ta pokroucená jako ten kořen, a s nimi i význam věcí, způsob jejich užívání, slabé znaky, které lidé načrtli na jejich povrchu.

Had nebo dráp nebo kořen nebo spár dravce, na tom nesejde. Melda se náhle předklonil a vyzvracel na něj několik nestravitelných kusů času.

Alespoň jeden jediný stvol

Od sousedů z vedlejšího domu se ozývalo bubnování, pravidelné a jaksi placaté, jalové rány. Pootevřeným oknem jsem spatřila řvoucí mužova ústa bez dvou předních zubů. Přes kolena mu visel Míra, plandal přes otcovy nohy jako kus prádla visícího spolu s ostatními svršky na šňůře, která se táhla úhlopříčně místností, a prázdně a zplihle snášel výprask.

Rozbitá klouzačka.

Přistižen u Vietnamce při krádeži antiperlí.

Z diktátu opět za pět.

Odvrátila jsem zbaběle oči na druhý chodník a strnula: záchranka, policajti... dva pohřebáci právě zapínali mrtvého muže do pytle na zip a ten pytel – to bylo v celém tom výjevu nejvíc zarážející – nebyl černý, jak bych předpokládala, ale bílý jako ty ukradené antiperle. Ještě jsem stačila na poslední chvíli zahlédnout mužovu tvář. Smrt. Jaké to je? Prorůstá odtud tam a tamodtud sem alespoň jeden jediný stvol, jedno jediné, jarně rozpačité stéblo trávy?

Napadlo mě, že ony dvě události spolu souvisejí, výprask a smrt, musejí spolu souviset, ale vzápětí jsem se za tu ubohou představu zastyděla: nic tu nesouvisí s ničím. Žádné souvislosti prostě neexistují. Všechno se děje na tomto světě rovnoběžně, a nikde se nic s ničím neprotne.

Košť vína

a tělo. Jak rychle a tiše zasviští zip! Nic není bělejšího nad tuto běl. A skutečnost nad jiné se vzpírá pochopení: vždycky bylo obnošené, to tělo, moje dosud živé i to mrtvé cizího muže, od samého počátku. Už tenkrát, když nám ho poprvé navlékli a utáhli až ke krku jako oprátku, že jsme sotva popadli dech, už tenkrát, když nás postavili

před zrcadlo a hýřili obdivem, jak nám to proboha sluší a jací jsme proboha fešáci a pašáci jenjen vyrazit do světa, už tehdy to byl jen obnošený cár.

Hambalka

Moje babička z otcovy strany se dožila devadesáti pěti let. Celý život prožila v Majdaleně, údajně byla nejdál v Třeboni. Vychovala čtyři děti, starala se o hospodářství a o jabloňovou zahradu, vykrmila bezpočet prasat. Pokaždé když pod Tondovým proříznutým hrdlem, neboť každé prase se jmenovalo Tonda, držela vědro, tekly jí ze stisknutých očí slzy.

Neděli co neděli chodila do sboru Československé církve bratrské, který se scházel v místním hostinci. Její výtisk Bible byl za ta léta tak ohmataný, tak učený do netvaru, že už vůbec nepřipomínal knihu, nýbrž babiččino vlastní srdce s obloukem aorty, vybíhajícím ze stavení a klenoucím se nad ním jako duha.

„Danuško, kdybys věděla, jak já se na něj těším,“ snila nahlas těsně před smrtí a podoba Ježíše, která se v ní při těch slovech rozlévala a v níž každá barva byla zároveň tónem harmonia a tón zas číslem nějakého verše, mi zůstane navěky nezřená, jako kdybych sama oslepla, držíc vědro plné krve.

Dědeček neměl Bibli, ale hodiny. Visely všude a tikaly a vystřelovaly debilní kukačky, kam oko pohlédlo. Jako zedník často vandroval po Čechách, a v tu dobu babička znehybňovala závaží nebo je omotávala zástěrou, protože Ježíš neměl rád tikot, žádné bubnování, žádné pravidelné, ploché, jalové rány. Ježíš prostě nesnášel výprask.

Když se dědeček vracel z cest, uvelebil se do houpací sítě natažené mezi dvěma jabloněmi, zakusoval se do jablek, až šťáva tryskala, a vzdychal. Vzdychal s chutí, vzdychal, i když polykal, vzdychal,

i když mluvil, vzdychal pořád. Můj otec to podědil po něm, a proto ho dědeček nesnášel a považoval za nemehlo.

Jednou si svolal své potomky, jednu dceru a tři syny, aby s nimi projednal, co kdo zdědí po jeho smrti. Tento rituál, doprovázený naolejovaným a přesně jdoucím časem, se opakoval každoročně už od jejich útlého dětství. Otec se ale, hluchý ke kšaftu, díval otevřeným oknem na jednu jabloň a pozoroval její větve tak dlouho, tak úporně a zavile, až sám zdřevěněl, až se v jednu z nich proměnil a nesl tu sladkou tíhu jablek.

„A ty,“ vyštěkl náhle dědeček, „a co ty bys chtěl?“

„Hambalka,“ vylétlo z větve nazdařbůh.

Když mi tu historku otec kdysi vyprávěl, musela jsem se znovu podívat do Slovníku spisovného jazyka českého. 1. vodorovný trám spojující krokve střechy; 2. patro ve stodole; 3. bidlo nad kamny na sušení prádla.

Dědova pěst vylétla jako pták z nástěnných hodin a udeřila otce rovnou mezi zavřené oči. Zcela správně usoudil, že si z něj otec utahuje. Babiččina laskavá zástěra přikryla vmžiku stavení, přikryla celou Majdalenu, skryla strašný a bezměrný okrsek zemský až do Třeboně.

Hned za hambalkama je ve Slovníku spisovného jazyka českého Hamburk.

10. března 2012

Březen přinese opravdové jaro, meteorologové slibují až 17 stupňů.

V Moskvě demonstrují proti Putinovi desítky tisíc lidí.

Těhotná dcera milionáře Michaela Kocába spisovatelka Natálie Kocábová nemá peníze ani na kočárek.

Kampa se přikrčila a štekla.

Alžběta se s vysprchovaným Meldou přece jen vyspala a bezprostředně poté odjeli znovu do Tesca pro modrou barvu na kov.

Kikimora

Ovšemže bych slečně Lindě Řádné ani Harpyjím nekápla božskou. Před nimi jen sklíčeně rozevřu dlaň se dvěma kovovými padesátikorunami. Cinknou o sebe jak umíráček, neboť jsem v dotazníku na pracovní pozici biletářky nechala okénko pod otázkou, co považuji za smysl svého života, prázdné; a na práci hospodyně, jak se ukázalo později při návštěvě v jedné luxusní vokovické vile, se rovněž nehodím, neboť prý vypadám – tak se o mně vyjádřila její majitelka – jako šišimora.

Wikipedie mi vzápětí vysvětlila, že se jedná o strašidlo ženského rodu ve slovanské mytologii – česky kikimora – škaredou stařenu oblečenou do hadrů a unášející děti.

Nemohu se jim svěřit, že nejsem tak úplně na dně, na skvrně skvrna, vši veš nalétavší na lep. A tak šeptám prasklině táhnoucí se zdí, tenčí než matčiny rty: prodala jsem, co se dalo. Prodala jsem piano, na něž jsem se za čtyřiapadesát let svého života naučila zahrát pouhé tři kousky: Pro Elišku, úvodní adagio z Beethovenovy Měsíční sonáty číslo 14 a ragtime z filmu Podraz.

Čínský čajový servis jsem prodala podivné osobě v krámku se štítem Starožitnosti, jestli někdo opravdu vypadal jako kikimora, pak to byla ona. Vešla jsem dovnitř, zvonek nad dveřmi zazvonil a máma, která mě doprovázela, mi šibalsky špitla do ucha: „Prodej mě, já jsem ta největší starožitnost!“

A dále jsem prodala: dvoje hodiny po dědečkovi, kukání už z těch ztrouchnivělých ptáků nikdo nikdy nevyrazí, rovněž kufr plný vinylových desek, v němž se napraskle černaly takové poklady, jako například Řecké pašije Bohuslava Martinů, nahrávka z roku 1963, nebo desky ještě z třicátých let, tvrdé a lámavé jako čokoláda, rychlost 75, se Stalinovými projevy. Sběratelům se prsty chvěly pohnutím a z těch chvějících se prstů splétali něžný a bezpečný košík, zábal a hnízdo pro tóny stejně jako pro hlas vraha.

A nakonec i grafiku Vladimíra Boudníka, kterou jsem dostala od rodičů k osmnáctým narozeninám. K čemu by mi asi byla, když jsem z jediného okna svého suterénního bytu měla výhled na zeď s pěti vrstvami omítek, oprýskávajícími v různém rytmu a čase, na zeď s tvary zaniklých měst?

A tak jsem mohla Meldovi koupit nové kalhoty. Naparoval se v nich a dupal tím mým miniaturním prostorem, bytem bez nábytku, kde na ničem nemohl spočinout prach, dutým tělem zvonu, v němž jsme do sebe co chvíli naráželi, rázovali a jindy se zas ploužili bezcílně ode zdi ke zdi, tou dírou, kterou se Melda rozhodl sdílet se mnou, tím katrem, od něhož jsem měla díky boží protekci klíče, a přestože to byl můj *domov*, ano, zdůrazňuji to slovo záměrně, na našem bezdomovectví to vůbec nic neměnilo.

Čas od času vytáhl Melda z knihovny, děravé už jako moje noční košile, nějakou knížku, nazdařbůh ji otevřel a začal předčítat nahlas jako prvňák, pečlivě a jednotvárně: „Jen bych chděl najít bradra a sesdru, kdeří do vidí a cítí se mnou...“

Jednou však, nechápala jsem to, ho logopedická vada náhle opustila: „Trvalému pocitu křivdy nepřivykne nikdo, ani národ, ani město, ani člověk jednotlivý. Nepřivykne, nesmíří se, pouze oslábne ve svém hněvu, zmaličtí a zkusne, zmlkne a zesmutní, přihrbí se a zmarní. Malé a zkyslé, přihrbené a smutné, zamklé a zmarněné bylo město Praha...“

„Takhle už to dál nejde,“ přerušila jsem ho. „Koupíš si jízdenku na tramvaj, sedmnáctkou dojedeš na Výstaviště, dřív se to jmenovalo Park kultury a oddechu Julia Fučíka, a tam se postavíš mezi chlapy, co se tam opírají o zábradlí, pokuřují a čekají, až si je někdo najme na nějakou jednodenní brigádu. Většinou jsou to Ukrajinci nebo Rusové. Naučím tě jednu ruskou větu, tu opakuji, nic jiného neříkej. Já musím za chvíli na pracák. Všecko se změnilo. Rozumíš? Všecko. Ministr sociálních věcí sloučil sociální odbory s úřady práce, vládne tam nepopsatelný zmatek a na dveřích už nevisí jména úředníků,

kde je konec Lindě Řádné, ale názvy měsíců. Znáš tu pohádku o dvanácti měsíčkách? Já jsem Březen. A ta věta... Nezapomeň: Meňa zavut Melda i ja uměly dla vsju rabotu.“

Začal to poslušně opakovat, ale najednou se zarazil: „Umělý?“ zopakoval pochybovačně.

„Jo, umělý!“

Jasně jsem zaslechla, jak mu všechny šrouby v těle zaskřípěly.

Žížaly a teorie strun

Ano. Nezůstalo mi tu téměř nic, v dutině zvonu bez srdce, na čem by se mohl usazovat prach: jen matrace, kostra kuchyňské linky, stoupající a klesající jako graf, a místo stolu plech na dvou cihlách, plech na štrúdlu a vánoční pečivo, na němž stál počítač, tak starý, že neprodejný.

Čas od času prostě zhasnul, umřel, ztemněl, a já tak místo mailu od Alice civěla nechápavě na odraz vlastní tváře.

„Milá mámo, tady je neuvěřitelných dvacet stupňů, docela náraz po Vánocích, který jsem s vámi strávila. Na úzké pěšině, když jsem šla pro vodu, se vyhříval had, tak jsem ho prostě překročila a ani se neohlédla, třeba i tohle byl sen. Je to zvláštní, ale v Praze se mi vůbec nic nezdálo, ale tady... třeba dnes: náš jedenáctipatrový panelák v Modřanech. Často si na něj vzpomenu. Kdo tam asi dnes bydlí? Jak vypadá náš bývalý byt dnes? Kde trouchniví umakartové jádro, v kterém – pamatuješ? – jsme spolu ležely ve vaně a zaníceně se přely o boží existenci, když mi bylo dvanáct, třináct, čtrnáct let!

V tom snu bylo ale v každém patře jedno evropské město. Ve třetím Brusel, v sedmém Paříž, v desátém Madrid a Praha v posledním, jedenáctém. Když se sjelo výtahem do sklepa, octla jsem se v Třeboni a nevím, proč mi tohle město přišlo nejvzdálenější ze

všech, a názvy těch měst byly napsané nad tlačítka v tom výtahu a já se vozila z metropole do metropole, jak se mi zachtělo, jen v Bruselu jsem nikdy nevystupovala, protože mě nudil, a taky dolů do Třeboně jsem nejezdila, protože jsem se bála...”

Vtom tma. A moje tvář v zrcadle zhaslého monitoru.

„Včera jsme s Bobem otevřeli jeden kontejner. Hned navrchu byla obrovská zvadlá kytice a pod ní bonboniéra zabalená v ozdobném papíru, se spoustou kudrlinek a mašlí. V domě, před nímž kontejner stál, svítilo už jen jedno jediné přízemní okno, ale žádné stíny za záclonou, žádné známky života.

„Měla narozeniny,‘ napadlo mě a Bob pokračoval: ‚Jo. Ona měla narozeniny a on jí nesl kytku a bonboniéru.‘

„Nečekala ho...”

„Myslela si, že je na školení pojišťovacích agentů v Granadě.‘

„Chtěl ji překvapit...”

„Klíč mu dala teprve před čtrnácti dny, to byla chyba...”

„Vešel, a v posteli, kde se před nedávnem milovali, ležela s cizím mužem. Oba nazí...”

„Všiml si, že se prapodivně, odporně lesknou, že se už vůbec nepodobají lidem, ale žížalám po dešti, jak byli celí pomazaní lubrikačním gelem...”

„... no hnus. Odložil bonboniéru a kytici, mimochodem vesele různobarevných tulipánů, na botník, a šel do kuchyně pro nůž, kvalitní solingenská ocel na porcování ryb...”

Znovu tma. Ale jen na pár vteřin, jen na pár vteřin pokračoval ten příběh mýma obrovskými očima a několika nejasnými obrysy mé tváře, „... a obě ty žížaly podržl.‘

Kytici jsme tam nechali a Bob se chopil bonboniéry, je strašně na sladký.

„Potřebovala bych taky novou peněženku, tahle se mi už rozpadá,‘ hrábla jsem ještě do kontejneru. Vůbec mě nepřekvapilo, že

jsem ji za chvíli opravdu vytáhla. Byla fungl nová, červená, kožená, s tisícem přihrádek na tisíc zlatých kreditních karet.

„Ještě by tam tak mohlo bejt padesát eur.“ Prolistovala jsem přihrádky a sotva ze sebe vypravila: „Bobe, jenom třicet...“

Okno v přízemí zhaslo.

Při zpáteční cestě strhal Bob ozdobný papír a dobyl se do útrobu úlovku, a zatímco vyzobával z hnízd čokoládové bonbony, začal mi vysvětlovat teorii strun. Jednak jsem, jak víš, z fyziky vždycky propadala, jednak na tohle téma moje angličtina opravdu nestačí a jednak mluvil s plnou pusou, takže z jeho výkladu mohu převyprávět jen následující: rozměrů je devět, z toho šest je takzvaně zavínutých. Použil slovo *swaddle*, nikoli *roll up*. Možná dnes v noci přece jen konečně seberu odvahu a vydám se do Třeboně.“

Asi jsem omylem zmáčkla nějakou klávesu, protože se na monitoru objevil obrázek zkrouceného náhrdelníku z plastových korálků, a pod ním bylo napsáno: „Jedna z aminokyselin, která je předchůdkyní DNA.“

První molekulární struktury se zrodily v mezihvězdném prostoru ještě předtím, než se dostaly na Zem na padajících meteoritech. Z výzkumu CNRS tedy vyplývá, že život na Zemi pochází z kosmu.

Melda se ještě nevrátil. Svítalo. Ptáci už začínali křičet a stvoły, prorůstající bůhví odkud a bůhví kam, vystupovaly z mušle rána jako karikatury Venuší.

18. března 2012

V Bangladéši polykají jedenáctileté prostitutky pilulky Oradexon, které slouží k tomu, aby dobytek rychle tloustnul.

Dlužníky začali nahánět zelení mužáci bez tváře.

V sklepní kóji číslo dvanáct čekaly staré sáně na novou horu.

Ptakopravec

Už je to několik dní, co se po Meldovi slehla zem. Představovala jsem si, kde asi bloudí nesmířen, zesláblý ve svém hněvu, v jaké pražské čtvrti zmaličtěl a zkysl, zmlkl a zesmutněl, přihrbil se a zmarnil.

Přála jsem si, aby citron v jeho hlavě nebyl citron, nýbrž pouhá borůvka, aby nebyl ani tou borůvkou, ale zrnkem prachu, které, tak jako v mém bytě, se nemá v prázdnotě jeho hlavy na čem usadit. A přejíc si tuto ovocnou metamorfózu, stačila jsem navštívit neurologickou a revmatologickou ordinaci v Ženských domovech, a dokonce jsem stihla i mamograf.

Zatímco si neuroložka chystala jehly na obšíř, štekla na mě: „A McKenzieho metodu jste zkoušela?“

Poslušně jsem si lehla na břicho a šplhounsky zvedala trup, kam mi jen bedra dovolila. Doktorka byla však stále nespokojená: „Výš a víc! Výš a víc!“ křičela, jako kdyby mě zezdola instruovala po horečnické stěně.

Místo páteře začaly vést mými zády nerovné koleje, po nichž bolestivě drkotala staříčká lokálka. V té lokálce seděla moje babička ve sváteční zástěře a v šátku na babku. Poprvé a naposledy, nemajíc tuchu o tom, že právě projíždí tělem své vnučky, jela na pouť z Majdaleny do Třeboně. Kdesi v polích za vesnicí mi v zádech ruplo a bylo po parádě.

V čekárně seděly dvě ženy, jedna stará a tenká, druhá mladá a tlustá. Tlusté se řinuly po tvářích slzy. Myslela jsem, že má zcela pochopitelnou hrůzu z McKenzieho metody, ale příčina jejího zděšení byla strašnější. Sotva před půlhodinou vyskočila z okna pátého patra Ženských domovů nějaká žena. Tělo dopadlo těsně vedle ní. Viděla, jak se z puklé lebky vyřinul na asfalt mozek.

„Viděla jsem mozek, já jsem viděla ten mozek,“ opakovala stále dokola, jako kdyby ji ta nečekaná smrt, již se stala svědkem, zavřela do vejce, z kterého nebylo úniku. „Už pořád budu vidět jen ten mozek...“

Vypotácela jsem se do lékárny pro diclofenacum natricum, 50 mg v jedné enterosolventní tabletě. Hrst hnědých bonbonů jsem spolkla rovnou tam. Páteří už mi nedrkotal vlak, ale kroutila se jí řeka, klikatila se Prahou jako sousedův uprchlý had, vlnila se ta bolestivá skoliotická Vltava pod mosty a podél blátivých nábřeží, rázem plná anorganického sajrajtu, borůvek a antiperlí, jahod a shnilých hadrů, zteřelých pneumatik a mokvajících kytic a vyhřezlých mozků.

V parku nad Andělem, ráji trosek a smažek, nesoucím ironické jméno Sacré-Coeur, seděl Melda s několika kumpány a byl namol. Dřepěli na trávníku, slehlém, vlhkém a studeném ještě po zimě, a páchli až ke mně v kruhu z krabicových vín a PET láhví jako při nějakém obřadu černé magie.

„Kdes byl, sakra? Uvařila jsem ti guláš,“ spustila jsem jako nefalšovaná manželka.

„Byl jsem u ptáčníka.“

Co to žvaní?

„Jel jsem, kam jsi mě poslala. Asi po dvou hodinách mi zastavil medák, kouřový skla, za volantem chlápek celej černej...“

Meldovi partáci se začali mezi sebou o něco handrkovat, příběh, patrně ho už slyšeli desetkrát, je nezajímá.

„Jeli jsme nevím kudy, skla byly neprůhledný...“ Napadlo mě, že Melda nemá ovocný plod v mozku, ale mozek v ovocném plodu. „Celou dobu ten chlápek telefonoval. Mluvil s někým finsky.“

„Finsky? Jak jsi poznal, že je to finština?“

„No dovol, snad ještě poznám finštinu!“ ohradil se.

Od jisté doby už Melda nezaměňoval hlásky. Něco se dělo. Něco se chystalo a bezdomovci začali tleskat a roztančili se na hudbu, která se najednou linula z nedaleké stanice mladých přírodovědců, kde chovali dva klokany.

„Vrata se před námi sama otevřela a příjezdovou cestou posypanou pískem jsme bezhlučně přijížděli...“ Začalo to podezřele připomínat úvodní scénu z nějaké Chandlerovy detektivky.

„... k rozlehlému bílému a hranatému zámku.“

„Asi nějaká funkcionalistická vila...“ pokusila jsem se srazit Mel-dovo vyprávění do reality. Ale bylo to marné. Bezďáci se teď navíc proměnili v klokany a jeden druhému vyskakoval a naskakoval do břišních kapes.

„V zahradě stála velikánská ptačí voliéra. Zavedl mě k ní, otevřel vrátka v pletivu a vstrčil mě dovnitř... ‚Zítra ráno mi řekneš, co mě čeká a co mě nemine,‘ řekl. ‚Poznáš to z letu ptáků. A z jejich zpěvu. Jsi ptakopravec. Rozumíš? Augur.‘“

„Akorát tak ptakoblbec a magor,“ uchechtl se jeden z nich a podal mi dvorně láhev.

Pila jsem víno jako vodu, pila jsem na jeden zátah, až se konečně všechno pokrylo průhlednou fólií, každý předmět, každé stéblo trávy, každá střecha města, které leželo pod námi; někdo je omotal těmi fóliemi pevně a neprodyšně jako zavazadla na letišti.

„Chtěl jsem mu říct, že je to nějakej omyl, že si mě asi s někým splet, že se v ptáčích vůbec nevyznám a navíc – co mám poznat z jejich letu, když v tý kleci ani pořádně lítat nemůžou! ‚Splníš-li úkol, odjedeš mercedesem, kterým jsme přijeli. Ne-li však...‘ Takhle fakt mluvil, nekecám. To bych si přece neuměl vymyslet! V tu chvíli se ale ozvala česká hymna. Zazvonil mu mobil. Nedořekl, co mě čeká, když... a zase do něj spustil finsky. Zamk mě tam s tou havětí a pomalým krokem odcházel k bílému zámku. Dva supi s kamašema si mě zlověstně měřili a mířili na mě zobákama jak bajonetama.“

Musela jsem si na chvíli lehnout do kruhu z krabic, přestože vál studený vítr a zem byla chladná. Chtěla jsem si ohmatat tvář, ruce, nohy, ujistit se, že to jsem pořád já. Že to pode mnou, na čem spočívám, je pořád země, že moje bytost neodplula – nebylo však možné dotknout se sebe samé: i moje tělo bylo pevně převázané igelitem.

„Procházel jsem podél pletiva a zkoumal, jestli v něm někde není náhák díra. Měl jsem hlad. Hrál jsem do kýble se zrním, docela se to dalo sežvekat, chutnalo to jako vločky. Z větve jsem urval kus

syrovýho masa a napil se vody z ptačího pítka. Poznat budoucnost cizího člověka z jejich letu? Dřepěli na větvích tak nehybně, jako kdyby byli vycpaný. Z jejich zpěvu? Vycpaně mlčeli, ani jeden jedinej cvrlik se neozval, a poulili na mě nenávistně oči, jako když do cely vstoupí nověj vězeň. „Z nás nic nevyčteš,“ řek najednou jeden ten sup s kamašema hlasem mýho táty, „žádnou budoucnost. Ani jeho,“ zkroutil pohrdavě zobák směrem k zámku, „ani jedinýho chromozómu. Prostě proto, že žádná budoucnost neexistuje. Je jen tady a teď, nepřetržitý, tekutý tón barvy séra.“

„Nechtěl říct syra ten tvůj zobatec?“

„Nebo péra?“

Kamarádi se začali divoce řehtat a rozrejdili se po celém Sacré-Coeur a bylo jim jedno, jaký je odtud překrásný, neobvyklý výhled na Prahu, na město plné křivd, jimž nepřivykne ani národ, ani člověk jednotlivý. Zkysli zkrátka a nořili ruce do odpadkových košů až po lokty, a když je zas vytáhli, měli je obarvené rozteklou čokoládou.

„Probudil jsem se na lavičce ve Stromovce. Strčil jsem si do kapsy housku a teď mi z ní vypadávaly drobky. Kolem mě plácalo křídly snad sto holubů, hlavy jim tikaly nahoru a dolů jak mechanickým ptáčkům na klíček a zobali mou housku jako o život.“

Vtom odněkud zakřičel pták. První, pak druhý. Vzápětí se ozvalo zakrákání a skřehot, jeden pták se přidával k druhému pazvuky i líbeznými tóny vystřelujícími ze zobáků, až nebylo na vršku nad Andělem slyšet vlastního slova, až se jejich ryk položil na město a dočista ho přehlušil.

Dosud křepčící trosky ztuhly, začaly posbírávat svoje igelitky a potácivě se rozcházely směrem k Holečkově ulici.

Zůstali jsme tu sami s Meldou, zakletí tou ptačí vřavou. Melda se tvářil vítězně, přímo zadostiučiněně, jako kdyby zpěv ptactva, jenž propukl ve voliére stanice mladých přírodovědců, která stála hned vedle klece s klokany, byl jakýmsi důkazem toho, že mě poslechl, že opravdu před třemi dny ráno čekal před Výstavištěm, až si ho někdo

najme na brigádu, a že stačilo málo, jen docela maloučko, aby neměl v kapse těch nových kalhot, co jsem mu koupila, rozdrobenou housku, ale klíčky od mercedesu.

Rorschachův test

Kolikrát jsem se už pokoušela odhadnout počet omítek na zdi naproti mému oknu. Místy se odrolily až na cihlu, jinde zas převládal patrně poslední pokus obléknout tu kostru – žlutozelenou barvou jedu. Většinou se ale barvy mísily, růžová se světle modrou, bílá s šedými meandry; obkročmo jsem si sedla na židli, opřela si lokty o parapet a hodiny a dny, týdny a vteřiny jsem se nořila do těch barev od svrchních vrstev až na kost cihel, až k samému základu, tajemnému jádru toho domu, který se rozpadal, který měl okna zatlučená dřevotřískovými deskami, který uhníval den ode dne jako jablko na podzim, jež také záhadně mění zabarvení, jako by se každý další odstín rodil, vznikal a vyrůstal z předešlého.

Nedovedla jsem si vysvětlit, kde se vzala uprostřed úhledného a neustále zvelebovaného sídliště Na Homolce tahle výlučná barabizna. Byl to jeden a týž člověk, jenž se pokoušel ji během života zas a znovu omítat, pokaždé ve stavu, v rozpoložení, v období jiné barvy? Nebo měnil dům s barvami i majitele?

Ne, na bydlení si nemohu stěžovat: v okolí je veškerá občanská vybavenost: dvě nemocnice, bezpočet lékáren, hřbitov i krematorium.

Ve skvrnách, v křivolakých ostrovech je možné zahlédnout víc proměn a podob, než kdybych pozorovala mraky. A není to jen obrys dávno vyhynulého zvířete, otvor křičících úst nebo ultrazvukový snímek mé ještě nenarozené Alice, spatřuji v nich mnohem, mnohem víc: vybuchlou sopku pokrývající vesnice vroucí lávou a popílkem, jihoamerické slumy s mokvajícími chatrčemi, ženy zahrabané po krk do země a muže běžícího ulicí s mrtvým synem v náručí – to všechno

víří na zdi domu naproti mému oknu, na té jediné skutečné, pravdivé obrazovce, kterou mám odvahu čas od času zapnout.

Někdy však padla na ten dům milosrdná mlha. Výjevy, konkrétní k neunesení, se proměnily v barevné abstrakce, jako kdybych zavřela vší silou oči a vnímala jen hru barev a tvarů za nimi. A vtom jsem se rozpomněla, jak mě máma jednou vzala k psychologovi, bylo mi dvanáct třináct let a byla jsem tehdy možná ještě divnější než teď, nepamatuji se přesně, i paměť je jen hrou barev a tvarů za víčky zavřenými v touze nebýt. Ukazoval mi obrázky, inkoustové skvrny souměrné podle vertikální osy procházející středem karty. Připomínaly mi něco? Měla jsem snad popustit uzdu fantazii? Jaké zavínuté rozměry, jaké nepoznatelné vesmíry ležely tehdy, stejně jako dnes, mezi mými představami a slovy, jimiž jsem je byla nucená vyjadřovat?

Ano: notoricky známý Rorschachův test.

„Skvrna,“ řekla jsem psychologovi, když mi ukázal první kartu, ale vybavila jsem si kobylinec na lesní cestě, což bylo velice podivné, neboť cesta byla tak uzounká, že by se na ni žádný kůň nevešel.

„Dobře, ale co ti ta skvrna připomíná?“

„Skvrnu.“

„A tenhle obrázek?“

„Skvrnu. Skvrnu. Skvrnu.“

Připomínal mi ušlechtilý profil Old Shatterhanda, připomínal mi lidský mozek a ohořelou mapu Prahy, připomínal mi... Ale proč bych mu to proboha říkala? Stejně jako dnes jsem urputně trvala na doce-la jiných slovech, než která ve mně praskala jako bubliny na hladině.

Melda ležel na molitanu a nepil žádné euroslivky, nýbrž kvalitní chilské víno, které mi koupil k narozeninám. Vypil ho všechno naráz, byl alkoholik. A já? Skvrna. Za zavřenýma očima bůhví koho. Skvrny. Obkročmo na židli jsem k nim přisátá jako ke stránkám Chandlerovy Dámy v jezeře. „Po příjezdové cestě vysypané pískem pomalu, bezhlučně přijížděl...“

„Tělo, chrustavě se sesouvající, návrh geniální, provedení bídné,“ zarecitoval Melda z docela jiné knížky.

„Ne abys mi střelil do frcu comp, hajzle s hovnem v kapse místo klíčků od medáka.“

Ano, je to tak. Pořádila jsem si Meldu jako zvíře, které nerozumí mým slovům, a proto mu mohu říkat cokoli, sprostě mu nadávat nebo citovat básně, ano, pořádila jsem si ho jako obrovitý kastrol, do něhož mohu obrátit nestrávený skvrnitý život, všechno to, co už nelze pozřít.

„Představ si, ty ubožáku, že jednou, když mi bylo dvanáct třináct, zavedla mě máma k psychologovi. Změřil mi IQ, měla jsem ho jen nepatrně vyšší než delfín. A pak mi začal ukazovat obrázky... Ne abys mi prochlastal počítač, povídám! Nikdy by ses totiž pak nedozvěděl, co to je Rorschachův test. A že ho Hermann Rorschach poprvé představil odborné veřejnosti v roce 1921 a že ho vytvořil ve spolupráci s C. G. Jungem. Rorschachův test obsahuje deset karet s barevnými skvrnami. Všechny inkoustové skvrny jsou souměrné podle vertikální osy procházející středem karty. O náhodné skvrny a praskliny na zdech se zajímal už Leonardo da Vinci, jen považ! Dnes je však napadána nejen validita testu, ale i jeho reliabilita. Rorschachův test rovněž neměří sexuální orientaci. Přesto je i dnes jednou z nejpoužívanějších psychologických metod. Například v soudním lékařství je druhou nejpoužívanější metodou. Ročně je tomuto testu podrobena okolo šesti milionů osob na celém světě.“

V okamžiku, kdy jsem zmlkla, přijeli dělníci, začali stavět na protějším domě lešení a pokojem, tou čírostí, v níž se neusazoval prach, proplul neznámý polyp.

Patra

Od té doby, co začali stavět lešení kolem té záhadné ruiny, Melda zorganizětl. Stával nehybně před oknem, zaposlouchával se do zvonění

trubek soustředěně, jako kdyby to byla Měsíční sonáta, a nespustil oči z rukou dělníků ani na okamžik. Přestal prostě mrkat a stával se tak rybou, platýzem, chobotnicí a jeseterem. Jeseteři nemají víčka a neměl je ani on, neboť jeho oči se podobaly jámám po koňských kopytech, důlkům zaplněným vodou; sledoval strnule, jak přibývají patra lešení, jedno patro za druhým. A když vyrostlo páté, řekl: „Parta.“

„Parta,“ opravila jsem ho.

„Tohle byla moje práce. Byl jsem lešenář. A jednou... V pátém patře... viděl jsem oknem bez záclon do jednoho obývacího pokoje. Nějaká parta si tam užívala, rozumíš, všichni byli nahý, těla propletená, nikdy jsem nic takového neviděl, jenom v porno filmu, přilepil jsem tvář na sklo a nedokázal se nedívat, bylo to... bylo to zvláštní, ani trochu vzrušující, ty krkolomně poskládané těla, jako nějaký záběr z vyhlazovacího tábora, jako kdyby byli už všichni dávno mrtví, přestože se pohybovali, přiráželi, křičeli, roztahovali nohy a nastavovali holý zadky, a jak jsem pak od toho okna v hrůze poodstoupil, spadl jsem z toho lešení po zádech dolů. Půl roku jsem pak ležel v nemocnici, tady v Motole, kde mi vyndali všechny kosti a nahradili je šroubama.“

„Ano, já vím. Už nejsi člověk, Meldo, jsi takové... jak to říct... mechanické stvoření...“ Uměla jsem z paměti stovky básní, nedalo se s tím nic dělat, muselo to tak být, bylo to něco jako ty Meldovy šrouby, kdyby mi je někdo vyjmul z těla, zabil by mě, „... ó tělo, krásný hybostroji, jenž oživuješ prostor...“, jsi prostě něco jako mixér, autíčko na dálkové ovládání, kávovar nebo vysavač.“

A někdy jeseter, to je pravda, ale to už jsem nevyslovila, stroj by zpychl.

Když dělníci dostavěli lešení, odešli a ruina zase osiřela. Ale vysavač si našel novou zábavu – z prázdných láhví od vín začal slepovat stolky a sedátka, dokonce vyrobil skříň se zásuvkami na prádlo a nakonec polepil kartónem i podlahu, vypadala teď, jako by

byla pokrytá veselými parketami, a oblepil i zdi a strop a nakonec vyrobil přenádherné vkusné lustry na holé žárovky.

Od té doby jsme žili uvnitř krabice od vína, v dočista vypitém, matoucím a tvrdě tuhém prostoru.

A jednou, jednou náhle skleničky ve vitríně té kartónové skříně jako by zvadly a s třeskem pukly a cizí hlas pravil: „Ted' jste na řadě vy. Větrně a křehce zprůsvitněte a dokažte, aby se z vás mohli napít ti druzí.“

Dnes jsem odpověděla na dalších dvacet pět nabídek práce, a když jsem se chystala odpovědět na šestadvacátou, monitor zhasl a já jsem spatřila odraz své tváře, stejně jako ten Meldův výtvar dočista vypité, matoucí, hranaté a zcela nezaměstnatelné. Už nezbývá nic jinéh než to v té nekonečné válce skvrn, v té k smrti nudné hře s deseti kartami popsat docela jinými slovy, než jsou ve mně, slovy křehkými, větrnými a průsvitnými, jak si přál ten cizí hlas.

20. března 2012

Celosvětovým bestsellerem se stala kniha australské ošetřovatelky těžce nemocných Bronnie Wareové *Čeho před smrtí nejvíce litujeme*.

S týdenním předstihem přiletěli první čápi.

Z puklého vejce se vyřinula Vltava.

Popeleční středa, v pátek jednoho březnového dne

„Mami, dnes sen. O tobě. Tvé nohy byly dva kmeny stromů, rostlas jimi do země ve Stromovce. Krčila ses mezi jilmem a vrbou, vím, že to byl jilm, i když vůbec netuším, jak ten strom vypadá. Míjeli tě lidi se psy, lidi na kolečkových bruslích a lidi na kolech a lidi o berlích, míjeli tě a nikdo z nich si nevšiml, že nejsi strom, mysleli si prostě,

že jsi jen další strom mezi stromy, a já to musela udělat, když jsem tě chtěla vysvobodit, musela jsem vzít sekeru a useknout, utnout ti obě nohy těsně nad zemí, až zbyly jen dva krvavé pařezy. Ale těch let! Těch zakrvácených letokruhů v nich! A vteřin bezpočet.

Proud vytrysklé rudé mízy sebou smýkl k dětem, které tu právě procházely se dvěma učitelkami, školka na procházce, mířily k prolejačkám a tvoje belhající se torzo se k nim přidalo, děti se rozvřeštěly hrůzou, když tě spatřily, a tys je jedno po druhém začala bít, mlátilas je větvemi hlava nehlava a pak se náhle celá Stromovka se vším, co v ní bylo, svinula v hada, v obrovitou kobru, která vztyčila hlavu podobající se teleskopu, a vzepjala se celá převysoko, tak vysoko, až ta její hlava utvořila živou, chvějící se střechu nad petrínskou rozhlednou, nad celým městem –“

Monitor zhasl. A v té náhlé nečekané tmě se torzo snu a pahýly skutečnosti, ti věční sourozenci, zápasící se sebou, nečekaně objali.

Vyrazila jsem do noci: a vtom malé světýlko v dáli, stále se přibližující a zvětšující, doprovázené šumem větru a moře, ano, vskutku moře, Alice, tady na sídlišti Na Homolce hned za hřbitovem, šumělo hebcce, kudy jsem šla, a najednou bylo v tom kulatém světle rázem vše, co kdy bylo: slova a dni, ruka v sádře a blízké tváře, všechny ty toužebné pohledy ubožácké larvy vzhůru, co nejvýš mohla vyvrátit svou larví hlavu, až k chrličům svatovítské katedrály, až k chrličům na Notre Dame, které jsem kdysi obdivovala, zrůdám o tolik vznešenějším.

*Ó marný rozum, snažíci se skrytě,
abychom porozuměli proudu, jenž nás žene,
a hnali do věží jak roztoužený dóm, my, červi
hlíny.*

Světlo se přehnalo a zmizelo – minul mě noční cyklista s čelovkou.

A doma zas ten hlas, přeskakující tu ve fistuli, tu zas v bas, měnící se v ženský a dětský a záhy v roztřesený hlas starce, se zeptá: „Bojíte se stárí?“

Co na to říct? Zvětrávám prostě, pomalu a neodvratně jako skála.

„Jsi šedivá,“ pokračoval nemilosrdně Melda, „proč se neobarvíš? A co nějaké šik sestřih? Vypadáš hrozně. Vypadáš jako Popelka. Botou vztekle rozdupáváš ořechy, ale v každém je jen červ a vějíř pavučiny. Všechny slova, vážně, všechny slova, který vyřkneš, jsou jen přebíráním hrachu.“

Ten cizí drzý chlap, jemuž jsem před pár dny nakoupila v Tescu, na co si ukázal, se tu teď promenoval ve své nabubřelé krabici docela nahý, a jeho jizvy, kterými měl zbrázděné tělo, vypadaly jako koryta, jimiž se místo vody hnal čas.

Jilm

neboli Ulmus je rod opadavých listnatých stromů z čeledi Ulmaceae. Dožívají se mnohdy až 400 let. Vyvinuly se patrně už v miocénu, tedy asi před čtyřiceti miliony let. Kmen jilmu je zpravidla pokryt tmavou a výrazně rozpraskanou kůrou. Jsou opylovány větrem, patří proto mezi větrosnubné.

Co příliš září

Chtěla jsem vyjít z domu, ale přede dveřmi leželo, co nesmíš nikdy překročit, jinak ti trest navleče z buněk náhrdelník pro smrt: pazourek, bronz a ocel.

Vítr před sebou hnal cár nepřečtených novin, nějakí muži v kravatách tam v letu po zemi řídili svět, eurozóna narazila do zdi a ještě jsem stačila zahlédnout titulky *Pohled do útrob politických stran*

nebývá příliš příjemný a hezký a po libyjském městě v troskách zadupal Bobeš s Mírou – „Už jste zasadila ty afrikány? Musíte je hodně přikrejt hlínou! A kdy budeme natírat?“ – a Jágrův biceps zaletěl pod zaparkovanou škodovku, snad tohle ani nebyl vítr, ale vichřice, to uragán zvýšil daně, až vyletěly do povětří a přistály na lešení protějščího domu, a ze všech těch stránek novin vyhřezla taková únava, takový spánek, ba taková smrt, jako kdyby každé slovo byla jehla napuštěná jedem, až docela nahoře ve věži nějakého zakletého zámku.

Co příliš září, zničí svůj stín. Proto tam dnes v noci půjdeme s Meldou na průzkum.

Čas

mě popoháněl, hnal před sebou karabáčem a důtkami a vesele výskal a pískal, až mě po čtyřiapadesáti letech, za pomoci ostruh, zahnal do docela obyčejné rozlehlé ohrady, poseté suchými travinami přítomnosti. Ale jakápak ohrada, když nikde kol dokola nebylo nic, žádný náznak plotu, uzavírající ten k zrudnosti pravidelný prostor, který mokval jako dno staré studny?

Což o to, pokoušela jsem se řídit radami doktora Gnuje: „Vyrazte dveře! Přepilujte mříže! Vnímejte realitu, která vás obklopuje!“

Nejenom že jsem ji vnímala, dokonce jsem si založila zápisník, samozřejmě tajně, aby o něm Melda nevěděl, s pracovním názvem Synapse:

Slepice prožijí celý život na ploše velké jako krabice od bot.

K Velikonocům dostane papež požehnané pivo z Plzně.

Ale teď, v téhle vteřině nemohu za to, že se mi oči proměnily v dvě lupy: všechno, na co padne můj nový zrak, je mnohonásobně zvětšené, zvětšené tak, že nejsem s to rozpoznat, co vlastně vidím: nožku hmyzu, do obludnosti zvětšený pór kůže, jednu vlnovku

okraje známky nebo torzo písmene, které je součástí dlouhého Alicina mailu o jejím snu?

Jsem si jistá jen jednou jedinou věcí: že nemohu utonout jako můj bratr, jsem-li vlna.

Andělícci

Po oné nadmíru vydařené štědrovečerní večeři v družném roduinném kruhu jsme s Alicí vyrazily jako každoročně na běžky do Perninku v Krušných horách.

Nadzdvihnu pokličku a dívám se na dno těch dní. Kam se poděli, kde jsou dnes, v tuto chvíli naši andělé? Jarní slunce se opřelo do nově natřených mříží mého okna, jako kdyby je chtělo – silák z pouti – zkroutit do podkovy. Jaký tvar měla louže, jež z nich zbyla, z našich andělů, která zem je vypila, která prst' žíznivě vsrkla naše andělíčky?

Jdeš první, já v tvé stopě. Vždycky to tak bylo. Pozoruji tě v postýlce, jak spíš, v pěstičce chrastítka, a stejně, už tehdy, jdeš přede mnou a razíš mi cestu.

Kdykoli se mi zachce, mohu vejít do jakéhokoli obrazu, a teď je to ta nekonečná pláň pokrytá sněhem, již rozvíruje, víří vítr, vichřice, vánice chrabrá jako z jiných časů, z jiných míst, vánice – dřavá vlečka, v okamžení zas přikrývající naše stopy; sunu se za tebou zmrzle na běžkách a vztekle špičkami hůlek propichuji prázdné bledé nebe, celá se k němu vzepnu jak vertikála a náhle spatřím linie a čáry, na nebi i na zemi, které nejsou drahami letadel ani běžkařskou stopou, nýbrž – jsem si jistá – křížujícími se tahy podstatných jmen a přívlastků.

Chci si s tebou povídat, kdy tě zase uvidím, ale vítr skřehotá jako sbor starých bab.

„Kašlem na to, mami, tudy se nikam nedostanem,“ překřikuješ
svist a odepínáš si lyže.

V sněžné nicotě.

V nekonečné běli.

„Pojď, radši budem dělat andělíčky!“

Jaké andělíčky?

*... jak touže k běli míříš do černé
tmy, v níž s tebou libují si larvy.*

Lehneš si na záda a mácháš rukama. Konečně se rozpomenu. Když pak vstaneme, zůstávají na sněhu obrysy našich těl s křídly. Ale jen nakrátko: hábit sněhu je vzápětí zas skryje, my se však nevzdáváme a postupujeme vleže vpřed tou sněhovou plání, znač-
kující ji tvary našich těl, zas a znovu, až se k obzoru táhnou klikaté
řady andělů, až... ale kam se poděli, kde jsou dnes, v tuto chvíli? Jaký
obrys měla louže, která je vypila, která žíznivá jarní prst' je vsrkla?

Druhý den jsme stavěly sněhuláky. Přece jen se něco dozvím
o Bobu Dylanovi.

„Deset let se živil v Londýně jako dýdžej. Byl fakt dobřej, občas
s nim vystupovala i MC (master of ceremony, abys rozuměla), holka,
s kterou chodil. Věčně byli na sračky, prostě sjetý, někdy úplně roz-
sekaný... Rozumíš, úplně na kaši, šňupali koks a žrali koule i papíry,
dávali si bomby a madam byla na denním pořádku. Dovedeš si
představit ty haldy, a tak se Bob po deseti letech vykašlal na svou
MC a na svůj mixák a placky a odjel s pár věcmi a starou dodávkou
do Španělska. Nakonec...“

Konec už znám. Lodní kontejner v Nerje, Andalusie, Costa del
Sol. A Bob v ásaně na břehu moře.

Jsem u vytržení. Ze všech těch nových slov, která z Alice vystře-
lují jak silvestrovské petardy, zatímco nám rostou pod rukavicemi
naprosto tradiční sněhuláci s mrkví místo nosu. Moje dcera hovoří

cizí, mně nesrozumitelnou řečí, vydává zvuky jako v dobách, kdy se teprve učila mluvit, a náhle si všimnu, že Aličin bílý golem převyšuje mého, že je zase napřed o část těla, o díl skutečnosti, o celou sněhovou kouli chladného života.

Druhý den spatříme sněhuláky z okna. Je obleva. Z rampouchů kane voda a na každém domě visí cedule Přejděte na druhý chodník. Naše díla se slila v jednu závěj, v jednu obrovitou hroudu jako mrtvá bílá chobotnice vyplavená na břeh, v jednu jedinou křehkou bytost – stejně tak jako my dvě, matka s dcerou.

Alice, kdybys tak tušila, jak mi chybíš. Kéž bych mohla být zátokou, do které se právě se smíchem noříš a něco voláš na Boba na břehu, nebo alespoň kdybych na malou chvíli dokázala blátivý život jako růži nést.

Bytost plula naprosto jinudy

Jsou ti tři měsíce, spíš v postýlce, v pěstičce svíráš chrastítko. Andrej právě odchází na noční směnu do kotelny. Je 18. ledna roku 1988, tři čtvrtě na deset a pět minut. Dveře se zavřou. Byt ztichne, jen od sousedů slyším tenor, který nás všechny provází po celý život: „To musím zvládnout sám...“

„Bože můj,“ modlím se nad tebou, „já vůbec nic necítím. Kdo jsi, stvoření neproniknutelné? Odkud ses vzalo? Jsi host. Porodila jsem hosta.“

Ve všech podzemních zákoutích těla hněvivý úžas, úžas a hněv, že nejsem jako ostatní matky, přistoupím k oknu v kuchyni našeho bytu v jedenáctém patře. Svítlna na malém hřišti s pískovištěm míří na lavičku, u níž leží nehybné mužské tělo. Má černou bundu jako Andrej. Strnu. Srdce až v krku. A první myšlenka, slovo, pazvuk: „Trest!“

Je to on? Jak si mohu být jistá, hledím-li na něj z takové výšky?

Za chvíli přijíždí sanitka. Doktor, oranžové vesty, spěšné pohyby, první pomoc. Vracím se k tobě do pokoje, jsem už jen bušící srdce, odulá hrouda hrůzy. Nazdařbůh vytáhnu knížku, kterou si za několik let tolik oblíbíš, a čtu nahlas: „Hrbolatý zelený led se zase proměnil v hladoučkou hráškovou polévku. Pan Sova se posadil do křesla a konečně dojedl svou večeři. Vůbec mu nevadilo, že je studená.“

Vracím se k oknu. Muž tam stále nehybně leží, ale je sám. Mrtvý. V každém patře tohoto jedenáctipatrového paneláku je sedm bytů. Jedenáct krát sedm. V každém bytě bydlí průměrně tři lidé, sedmdesát sedm krát tři. Probouzíš se s řevem a odmrštíš chrastítko. Co mám udělat? Rychle oblékám malého křehkého křičícího hosta do slupek, až z něj vytvořím neskutečnou cibuli. Výtahem dolů. Přesvědčit se, že ten mrtvý není Andrej, tvůj otec.

Venku je tma. Jen ta jedna jediná svítlna míří na lavičku jako reflektor strážní věže. Nikde nikdo. Muž tu není, jen opodál postává a zimomřivě přešlapuje smečka nočních hyen v županech a trepácích.

„Kde je?“ ptám se.

„Právě ho odvezli pohřebáci.“

Tisknu vřeštícího hosta pod kabátem jako břemeno, vzácné břemeno na celý život. Za noc nachodím kilometry bytem, vratkými kroky po hrsti prášků na spaní, které nezabírají na smrt. Nikdy, ani později, nezabíraly na smrt. Ráno zachrastí klíč v zámku a ve dveřích stojí Andrej. Vrátil se z noční směny.

Kdykoli se mi zachce, mohu vejít do jakéhokoli obrazu, a dnes je to tato hrozná dávná noc, která se mi omotává a utahuje kolem krku jako šňůra županu.

„Meldo, podej mi nějakou knížku, to je jedno jakou.“ Melda zašátrá v naší vratké knihovně z kartónu krabicových vín. Otevru nazdařbůh, jako tenkrát:

*Po celé věky jsem ležel v knihách
podobem horkem zmámenému plazu,
stejně jsem nečetl, jen vnímal změt,
bytost plula naprosto jinudy.*

Sobota 31. března 2012, svátek má Kvido

Dnes probíhá Hodina Země. Největší celosvětový happening na podporu životního prostředí. Připojte se i vy?

Báječné dvě hodiny zábavy na bowlingu, k tomu dvě piva zdarma a pizza se slevou 61 %.

Alice, prosím tě, vysvětli Dylanovi, že má dnes svátek Kvido, a vůbec – co je to svátek. Angličané svátky nemají. A taky mu neopomeň sdělit, že poslanci dnes... a že síto rýžovníka propouštělo světlo, sotva začalo svítat... a že – panu Sovovi vůbec nevadilo, že byla docela studená.

Magnet

V noci mě probudil vlastní křik. Melda tvrdil, že jsem cizím mužským hlasem křičela: „Co to tam děláš? Slez okamžitě z toho posvátného stromu a přestaň trhat jeho haluze!“

Bylo to tak. Shlížela jsem z výšky jedenáctého patra, mohl to však, to připouštím, být i jedenáctipatrový posvátný strom, na svého souseda teraristu, obtočeného od krku k patě svým hadím přítelem; stál tam dole s hlavou vyvrácenou vzhůru a rozhořčeně na mě hulákal. Ale mohla jsem se přeslechnout: dost možná, že nekřičel *haluze*, nýbrž *aluze*.

Té noci jsme už s Meldou neusnuli. Nic jsme neplánovali, ale oběma nám ve vteřině blesklo hlavou totéž – teď, anebo nikdy. Obuli

jsme si nejtišší tenisky a nasadili na hlavu čelovky, které jsem nakonec koupila v Tescu ve slevě, dvoje v jednom balení za sto padesát korun. Vyplížili jsme se nehlučně z domu jako dva plazi a od té chvíle se i tak začali dorozumívat, sotva slyšitelným sykotem. Té noci byly hvězdy... nemohu napsat na nebi, protože byly prostě všude – na malém parkovišti zářily místo pneumatik, jako blyštivá girlanda ovíjely liánovitě dvě svítilny, sjížděly po klouzačce, jako by na ni Míra vychrstl hrst jisker místo antiperlí, a světélkovaly dokonce mezi psími výkaly na kusu trávníku před mým oknem.

Na dvoře protějščí ruiny se válely haldy kovového haraburdí. Meldovi zářily oči rozhodně víc než baterkový aušus z Tesca, když šeptem odhadoval, kolik by za to mohl dostat ve sběrně. V náhlé předtuše, která mi bolestně přejela po těle jako žiletka, jsem zatoužila co nejrychleji se dostat dovnitř, do domu. I z téhle strany byly okna i dveře zatlučené dřevotřískou, a přece v jednom zela skulina.

„Jdi do toho,“ přikázala jsem, „to dokážeš. Jsi robot.“

Melda uchopil trhlínu za okraje a roztáhl je od sebe tak lehce a samozřejmě, jako by to byla ústřice, kterou právě naservírovali zkušenému hostu v nóbl restauraci.

Tušila jsem to. Hned první místnost, do níž jsme vešli, byly plíce. Pulzovala, smršťovala se a zase rozpínala, jak dům dýchal, a my se smršťovali spolu s ní.

„Ježiš co to je,“ zakvílel tence Melda, „Támhle černej roh, tenhle zas dočista stříbrnej, a přitom nikde nic! Vrátím se radši na dvůr.“

Ale to už námi prudký výdech mrštil do další místnosti, podle barvy a struktury patrně jater. Ten dům byl nejenom silný kuřák, pomyslela jsem si, ale i alkoholik: játra byla bezpochyby patologicky zvětšená a na kuchyňské lince se válely plesnivé zbytky jídel z MacDonalda a prázdné láhve té nejlevnější vodky. Malými dvířky jsme se rychle protáhli ven.

Orgán, v němž jsme se octli teď, jsem nepoznala. Stalo se však něco naprosto nečekaného: zničehonic vyletěl Melda z místa, kde stál, zavířil vzduchem a skončil přilepený zády ke stěně.

„Co to je?“ kňoural nešťastně, marně se pokoušeje od zdi odlepit. Byl směšný, jak bezmocně třepal končetinami jak moucha na mucholapce, a já ho v tu chvíli, nemohoucího a znehybnělého, doopravdy spatřila v celé té jeho slavné sešlosti ztracené existence: našedlá fasáda obličje s prasklinami vrásek, řídké mastné vlasy, bezbarvé oči ryb... Srdce se mi sevřelo soucitem, až jsem se zastyděla, protože ta přilepená zbědovanost byla k nerozeznání od té mé.

Pokoušela jsem se ho od stěny odtrhnout, ale nešlo to. Byla magnetická, a tak Melda, samej šroub –

Kde jsem to skončila. Tady čtu, že přiletěly první vlaštovky. Musím se přece, podle doktora Gnuje, otevřít světu a necivět na své alter ego přisáté ke stěně těla-domu, musím se otevřít navrátním se vlaštovkám.

Začalo svítat. Síto rýžovníka propouštělo světlo a na dně jsme zbyli my dva už s docela zbytečnými čelovkami.

Vystoupali jsme po polozborceném schodišti do poslední místnosti, až do hlavy. O stěnu tu byly opřené tři obrazy. Smetla jsem rukávem pavučiny: dvě zátiší, jeden Kristus.

„Berem ty obrazy, Meldo, na železo se vyser.“

Celý následující den jsme s Meldou prospali bez rutinní aplikace eurovín.

„Chci se vrátit,“ řekla mi ve snu Alice. Blížila se ke mně domem, z něhož jsme se s Meldou právě vrátili, domem lidského těla, a s každým dalším krokem jí ubyl jeden rok.

„Nepohodla ses s Bobem? Chceš se vrátit z Costy del Sol domů, na chladné a neustále větrné pobřeží disharmonie? Na Anděl? Na Pavlák? Do Modřan?“

Kroutila hlavou a zvedala oči v sloup na znamení, že jsem zase vedle, že zase nic nechápu a že ona přece není žádný host, užuž se

mě dotkla, ale teprve když mě objala a pevně se ke mně přitiskla, pochopila jsem, že se chce vrátit do mě.

„Vrať se do břicha,“ poprosila jsem ji, „v hrudi mám babiččin hrob.“

Padesátý první březenec 2851

(1. řádek: arabská písmena. 2. řádek: azbuka. Bez ladu a skladu.)

Pod matrací

Past sklapla a pevně sevřela mou paměť. 18. února roku 1961 mi máma podložila matraci knihou, abych ležela na rovném. Zapomněla na to. Nade mnou, zavěšené na dlouhé niti, se chvělo chrastítko ve tvaru opice a já z něj nespouštěla oči. Slepci prý žijí v čase, nikoli v prostoru. Je-li tomu tak, byla jsem tehdy slepec. V tepnách mi tikaly všechny dědečkovy hodiny a v levé hemisféře krájela babička jablka ze zahrady na štrúdl.

Postýlku si odvezla mámina kamarádka pro svého potomka. Pod matrací objevila zapomenutou knihu. Byl to Zolův Zabiják.

Autogramiáda

Čekala jsem na zastávce autobusu číslo 167 směrem k motolské nemocnici. Už jsem se těšila do dvoutisící třicáté šesté čekárny ve svém životě, od dob Zabijáka jsem si vedla přesnou evidenci. Tentokrát mě uvítá čekárna chirurgie, která je hned v přízemí za vstupní halou. Vláda zrušila od Nového roku třicetikorunové poplatky u lékařů, takže budu smět zadarmo vdechnout k zvracení sladkou vůni

bílé sádky a dezinfekce. Na čele mi totiž vyrašilo třetí oko a bylo nutné ho odborně vyloupnout; k přítomnosti mediků jsem dala písemný souhlas.

Všimla jsem si jí až po chvíli: ta holka poloseděla pololežela na zastávce u pomočené zdi, lhostejná k zimě a okolí, a kroutila se tam a převalovala jako měňavka. Tvář a paže, trčící jí z trika s nápisem Microsoft, měla samý bolák. Jednou rukou se opírala o chodník a v té druhé držela rohlík, jímž se marně pokoušela trefit do úst.

Lidé ji obcházelí obloukem, nerozlišitelní mladíci hrnoucí se do bank a k mobilním operátorům a do zbrusu nových laboratoří a masážních salónů a ordinací a všichni se tvářili, že tam není – i já jsem na ni zírala tajně, tak aby to nezaregistrovala, mohla by si myslet, že jí chci pomoci sníst ten rohlík třeba, nebo jí ho naopak vyrvat z kostnatých rukou a hodit na té zastávce v dál, přes silnici až ke knihkupectví Dobrovský, kde právě probíhala k nausee vlídná autogramiáda Zdeňka Svěráka.

Už dávno by měla ležet v márnici, pomyslela jsem si. Přijel autobus. Nebyla jsem sama, kdo tu zbědovanou bytost na zemi štítivě očumoval, a tak jsme všichni jen neochotně – představení skončilo – nastoupili. Některé květiny vezené pacientům ještě otočily své hlavy, pugéty, které měly patřit jí.

V jiném čase, v jiném prostoru to byl tvůj obraz, Alice. Už se rozplýváš, vzdaluješ, měníš, tenčíš, ubýváš kdesi za námi, a přece jako kdyby mi někdo vypálil ten obraz vzadu do mozku. Kam to ujíždím? Nechte brzdy na pokoji! Rychle pryč od obrazů k pachům všech nemocnic, zhasni svůj zrak a zhluboka se nadechni. A tak jsem vkročila do restaurace smyslů, kterou už brzy srovnají se zemí.

Jak to, že ještě jedlo? A tolik, tolik hltavě, to kostmi chřestící kdyšitělo... Z jaké setrvačnosti? Dost možná, že i mrtví, když se k nim zřízení otočí zády, začnou se v mrazivém chvění, v té ledové tříšti tajně zahryzávat do jejich svačin.

2300 před Kristem, papyrus Epuverův

Lidé konají zlo ve jménu dobra. Všude jsou zloději, brány, sloupy a zdi jsou vydávány napospas plamenům. Rozbíjejí se ebenové truhly, soudní spisy se vyhazují z oken. Zapomeň však na všechny starosti a mysli jen na radost, až do úsvitu dne, kdy sestoupíš do kraje, kde vládne mlčení.

Jen jako hněv

Ach moci tak prolévat slzy a lomit rukama na vašich hrobech, bratři a sestry, jimž vykám. Ale vrazi celého světa se s nimi neobtěžují. Aspoň tedy řev, předvědomé skřeky němých, deroucí se z útrob.

*Jen jako hněv mne mohou pochopit
tep, mlčení i věta.*

Kanibalismus

Kolik hodin, měsíců a let uběhlo od posledního zápisu? Nakonec stejně pochopím, že není malé a velké, důležité a triviální, osobní a mytické – nelze už rozlišit dominantu od pozadí.

A navíc je známo, že se lidé, žijící celý život v hustém deštném pralese, kde předměty nejsou vzdáleny víc než několik metrů, neumějí orientovat v otevřené krajině. Celou tu dobu beze slov jsem jen natahovala ruce v umanutém přesvědčení, že se dotknu vrcholů hor. Jindy zas jsem si hodiny a hodiny prohlížela čáry na svých prstech, jako by to byly cesty na mapě, které mě konečně dovedou do bezpečí.

A jednoho dne v tom zmlklém čase Melda zmizel, tentokrát nadobro. Bloudím po Andělu. Když z nákupního centra vycházejí ženy, s maskami přes tvář a s brilantní fasádou normality, všimnu si, že některým trčí z těla rukojeti mačet. Mnohé z nich si na ně srdnatě zavěšují své tašky s úlovkem. Vyptávám se bezdomovců na Andělu i Na Knížecí, bloudím parkem Sacré-Coeur, pozoruju nehybné klokany za mřížemi... ale nikdo o něm nic neví.

S nadějí jsem prošla ruinou naproti, v souladu s ní tu teď chátalo i lešení, jejími plícemi i játry a hlavou; ve střevech tam dřepěla holka v triku s nápisem Microsoft.

„Co sem lezeš?“ vyjela na mě, jako kdyby jí to obří tělo domu patřilo.
„Hledám Meldu.“

„Máš cigáro? No máš, nebo nemáš?“

Podala jsem jí krabičku a vlezle se jí nabídla celá. „Já jsem Běta.“

„Mně je šumák,“ řekla, marně se pokoušejíc škrtnout, „jak se jmenuješ. A vypadni. Tady jsem teď já.“

Skulinou v zatlučeném okně jsem vylezla ven.

Doma jsem se svinula do kokonu, vklouzla do spacáku a zvuk zatahujícího se zipu zněl stejně jako tehdy, kdy jel nad tělem mrtvého v bílém pytli, zněl jako řítící se lavina, která mě rázem smetla, jako kdybych byla krabička od zápalek. Zvlhly pod tou mrazivou masou a byly k ničemu. Neměla jsem sílu udělat byt' jednoho jediného andělíčka.

Opřené o stěnu z kartónů tu stále ještě zíraly ukradené mazanice. Rudá jablka na míse i s bažantem. Co když je, napadlo mě, obraz na obraze na obraze, jeden překrývá druhý, vrstvu po vrstvě, jako je tomu v pravěkých malbách na stěnách jeskyň? Nejde tu patrně o umění, nýbrž o magii. Chtěla jsem zkusmo sloupnout aspoň první vrstvu, ale nedokázala jsem se pohnout. Samota si ze mě ukula nábojnicí a zároveň mě proměnila v terč.

Pod záminkou tělesných i duševních obtíží byla jsem s to navštívit i čtyři čekárny denně. Bylo tam teplo, doma mi odpojili plyn, a lidé se se mnou mnohdy dávali do řeči.

„Neznáme se odněkud?“

„Možná z nějaké jiné čekárny.“

„Vy jste přece...“

„Mýlíte se.“

„Ale jako byste jí z oka vypadla.“

„Nezapomeňte, že vzpomínání je pokaždé rekonstrukce, nikdy ne reprodukce.“

„Souhlasím. Pokaždé když opakujeme příběh, tak ho s každým opakováním měníme.“ Vyceněné zuby. „Už brzy budeme na řadě.“

Gesto. Smích. „Ach ano, už brzy na nás dojde.“

Mnohde byl automat na kávu a recepce, v níž seděla bytost, nehybná jak torzo trupu a třpytivá jako voliéra plná vycpaných ptáků v zámecké zahradě.

Přestala jsem jíst a pít a spát a moje tělo se proměnilo v průhlednou kapří šupinu, neboť byly zase Vánoce, a 23. prosince jsem přece jen opustila sklep a koupila si za ušetřené peníze v akvaristice hada.

Korálovky jsou rod užovkovitých hadů z čeledi Colubridae a jsou jedovaté. V současné době se uznává devět druhů. Většinou jde o noční živočichy. Korálovky jsou známé pro svůj kanibalismus a jejich vědecké jméno *Lampropeltis* znamená „světlem oděná“.

Zprvu jsem nedokázala usmrtit myš a můj had byl o hladu. Ale stačila zpráva o protiislámské demonstraci na Hradě za účasti některých politiků, abych uchopila myš za ocásek a třískla s ní o stůl. Brzy se světlem oděná přežrala a mně se všude válely mrtvé myši. V obřím lodním kontejneru se kočkovali tři psi a od plechových stěn se odrážel smích Alice a Dylana. Zněl z takové dálky, tři a půl hodiny letu Boeingem 737, a přece jsem cítila jeho ostrí pronikající mi do břicha a bála se, že se otevřou dveře a v nich se objeví moje rozesmátá dcera, aby jediným pohledem ohmatala tu spoušť, tu hnusnou scénérii s mrtvolkami myší, v níž se válí její matka, odhodlaná nechat se uštknout. Pokaždé když had polknul, zahřměla mi nad hlavou helikoptéra přistávající v Nemocnici na Homolce,

zahřměla kroužíc nad jeskyní v Rouffignacu, jež byla mým lůnem, a mamut na její stěně se zachvěl a vyšel do záhuby.

Horizontální pád

... opustit tak svůj život, ten horizontální pád, a soustředěně sledovat, jak se s vodou ztrácí ve výlevce, jak mizí v podzemí Prahy, mého města, a zahájit jen pustou reprodukci denních zpráv. Pokušení je silné, protože mě těsná únava ovíjí a škrtí jako fólie.

A přece by bylo nutné vyvrtat v každém médiu otvor tři krát tři centimetry, jímž by do nich mohl kdykoli proklouznout můj had.

19. ledna 2015

Smutný obrázek v Paříži. Po teroristických útocích tam ubývá turistů.

Nejdepresivnější den roku má být 19. leden.

Zaniklá prsa stařeny chrčivě vzpomínala.

Nacista

Přichází kolem čtvrté páté odpoledne, rozsedí se kolem sedmé a v noci pak panuje.

Sedíme naproti sobě na židlích, v šeru, v docela prázdném prostoru. Muž má na kolenou černý kufřík. Jeho tvář je bez rysů jako měsíc, zatímco jeho rysy má hlava měsíce za oknem.

Muž zvolna kufřík otevře. Chromovaná ocel se zabyští ve tmě. Víím, že jsou to mučicí nástroje. Muž v uniformě, tváří se věčně a pů-

sobí unaveně, vyjme jeden z nich a přiloží mi ho k hrdlu. „Začneme mandlemi,“ vzdychne.

Probudím se. Zapálím si cigaretu a ve tmě v nevinné barvě kakaa se roztřesu. „Jen počkej,“ šeptám do ní, syčím to, dokud se nacista nezačne rozplývat, drolit, rozpadat v záporné částice hmoty. „Dějiny ti utnou tipec. Dějiny a můj had.“

Ten známý a pokaždé nový strach: něco se děje. Něco se chystá. Něco není v pořádku.

A z pražských kanálů jakoby nic stoupá k drátům Mozartovo Requiem.

21. ledna 2015

Vědecký tým z liverpoolské univerzity rozluštil genom velryby grónské, která se dožívá až dvou set let.

Rusko zakázalo svým občanům, postiženým sexuální úchylkou fetišismu, exhibicionismu a SM, řídit auto...

Více než polovina Rusů oceňuje roli Josifa Stalina v dějinách své země jako kladnou.

Pro porušení zákazu sledovat fotbal bylo v severoiráckém Mosulu zastřeleno třináct chlapců radikály Islámského státu.

Protrhl se mikrotenový sáček.

Jehla zmizela v látce.

Odněkud daleko, odněkud blízko spadl v Praze poslední list.

A kdo by přitiskl ucho na sklo okenní tabulky v grónském městečku Nye-Sukkertoppen, mohl by uslyšet prazvláštní ukolébavku:

*Pst a spi už, maličký,
pst a spinkej ve chvíli,
nebo chytneš vzteklinu
a někdo tě zastřelí.*

Imprimatur

Muž přede dvěma vedoucími k magnetické rezonanci měl v 10.32 na jedné klopě kabátu sněhovou vločku a na druhé kapku krve. Nahrbil se a klopky se setkaly. „Snad po nás,“ zamumlal si do hrsti, než vešel, „zůstane ve vesmíru aspoň jakýsi otisk energie, jakési osobní imprimatur.“

Dva prázdné čtverce

V čekárně doktora Gnuje nikdo není. Za oknem váhavě poletuje mokrý sníh. Chlupatý skřet v módním zimním oblečku na zip zakvičel, popoběhl a zmizel. Přejedu prstem po desce piana. Je zřejmé, že psychiatři nikdy neutírají prach. V kapse v pěsti drtím novou lékovku, šroubovací zásobník na léky s uzávěrem, drtím ji na částice oku neviditelné, vždyť nelze spatřit nejen příliš malé, nýbrž ani obrovské.

„Tak pojdte přece dál,“ hlaholí doktor, sotva se objevím ve dveřích.

„Proč si někdy neutřete prach?“ S pozdravem se neobtěžuju. „Mohli byste mě zaměstnat jako uklízečku.“

Nestačím se ani letmo pomazlit s tou představou, když doktor Gnuj zahlaholí znovu: „Radostná zvěst! Evangelium podle Gnuje!“

Teprve teď si všimnu, že Freud a Jung na stěně mají hlavy v nadživotní velikosti, zatímco doktorova hlava je až zarážejícím způsobem malá, ba titěrná, přestože nabitá serotoninem k prasknutí.

Gnuj se spokojeně houpe na kancelářské židli, víc a ještě víc, až se zničehonic i se židlí překotí na zem. Strašně se leknu. Freudovi a Jungovi nejprve zmizí vousy, pak zhranatí hlavy a nakonec tam v rámech spatřím dva docela prázdné čtverce. Psychiatr zůstane nevrzrušeně ležet na zádech, kolečka židle trčí ke stropu, a pokračuje,

jako kdyby se nechumelilo: „Prostě dobrá zpráva. Mám to, kápnul jsem na to. Ne nadarmo jsem studoval medicínu! Falešná skromnost je zbytečná. Vzhledem k vašim jednadvaceti hospitalizacím za poslední tři roky si zažádáte o invalidní důchod a bum bác! – je po starostech. A teď sbohem.“

V neobvyklém lehu se mu evidentně zalíbilo. Uvelebil se ke spánku. „Ale co antidepressiva?“ zděsím se. „Mám na mysli anafranil, valdoxan, prozac, lamotrigin a mirzaten? Docházejí mi! Však se podívejte.“ Strčím mu pod nos atomy, jež bývaly lékovkou.

Plivne mi na ruku. Ucouvnu. „Ale doktore, co to děláte?“

„Plivl jsem vám na ruku. Jen se nežinýrujte a vemte si, je to bez předpisu. Žádné vedlejší účinky. Čas od času mi v téhle poloze steče serotonin z mozku do úst.“

Z jednoho prázdného čtverce, jenž býval Freudem, na mě zamrká Melda. „Jsi síto, Běto, jen síto, kterým průběžně protékají cizí identity.“

Vyrazím ze dveří ordinace. Tentokrát je tu před pianem plno lidí, lidí různých ras a národností. Dorozumívají se řečí, které ani za mák nerozumím. Proto mě udiví, že je to podle všeho čeština. Přestože obloha leží na střeších, sněžit už přestalo. Málem zakopnu o toho vyfešákovaného čoklíka. Ale je to skutečně on? Vidím pracky, čumák, ocas, ucho... ale celek psa mi uniká. Vyděsí mě to: co když tento rozpad na prvočinitele, rozložení na jednotlivosti, postihne i jiné jevy a skutečnost mi nesrozumitelně zavíří před očima?

Míjím výlohu jakési cestovní kanceláře. Strnu. „Levné ubytování v letovisku Nerja na Costa del Sol.“ Mají snad na mysli obří lodní kontejnery? A náhle, těsně u ucha, zaslechnu šepot Alice: „Pamatuješ, mami? Procházely jsme tenkrát Újezdem pod Troskami a mně se pod botou rozesmál štěrka. Chtěla jsem si smích vyvolat ještě jednou, ale tys mi to zakázala. Rázem mě zalehlo ticho těžké jak babiččina duchna nasáklá vodou a husté jako nenáviděná krupicová kaše –“

Před domem táhne Míra s Bobšem boby po štěrk, sníh hned roztál, po štěrk, který se už dávno nesměje. Sotva jim odpovím na pozdrav. Spěchám. V pokoji to nehorázně zkysle páchne, to jak se z kartónů odpařují zbytky vín. Spěšně zareju drápy do tetřeva čicotoje na obraze a trhem sloupnu první vrstvu, až vystříkne krev.

O smažte si panenku

A jindy, bylo to na chalupě, jsem ti vytrhla panenku z náručí, otevřela dvířka kamen a nacpala ji po hlavě do plamenů i s Kenem. Vlasy jí tiše, vánočně praskaly a tvůj řev nebral konce, ječela jsi dočista tak, jako kdyby ti někdo vhodil do kamen panenku. Až později mě napadlo, že mnohem výživnější by bylo obalit barbínu v mouce, ve vejci a ve strouhance a zvolna ji smažit dozlatova.

Jindy zas, po nějakém tvém nevinném prohřešku, jsem ti sbalila batůžek, vystrčila tě za dveře na chodbu a rozloučila se s tebou procítěnými mateřskými slovy: „Jdi do děcáku a už se nikdy nevracej.“

A pak –

Analytické myšlení

Dnes jsem na Národní třídě před Akademií věd potkala svého bývalého šéfa, který mi kdysi dávno dal výpověď pro nadbytečnost. Byl celý v hokejistické výzbroji – přilba značky Bauman, dres, holenní a loketní chrániče, suspenzor, štulpny – a kymácel se přede mnou na bruslích.

„Bauerky?“ mrknu na něj spiklenecky.

„Jak jsi to poznala?“ září. „A jak se pořád máš?“

Oplatím mu stejným zářením. „Báječně! Představ si, že včera v jednu biliontinu vteřiny na celé zeměkouli nikdo nezemřel.“ Přece

jen si ho změřím trochu nedůvěřivě, ale sen to v žádném případě není. „Ze zápasu, nebo na zápas?“

„Já...“ vzdychl téměř existenciálně, „já už teď... jenom... ze zápasu na zápas.“

Kolem nás se začal srocovat hlouček. Řidiči troubili. Z Národního divadla k nám doléhalo Svěcení jara. Na plynovém hořáku, nějaká hodně odvážná režie, tam tančily baletky jako o život.

V tu chvíli vyšel z Akademie věd vědec. Hlouček se rozestoupil. Zástup, blesklo mi hlavou, je to jako v té povídce Zástup z výboru Tichá hrůza, kdy se u jakékoli nehody v různých částech města shromáždí titíž lidé.

„Ticho, prosím!“ Vědec si zjednává respekt, jen můj šéf ho ignoruje.

„Otevřel jsem si knihkupectví pro hokejisty, ale zatím nikdo nepřišel. Nechápu to. Jen jednou se tam zastavil Jágr, ale nic si nekoupil.“

Poslední slova kňouravě zanikla v nastalém tichu. Vědec na nás sykl pst a pokračoval. „Právě jsme obdrželi zprávu od expertů sdružených kolem amerického Bulletinu atomových vědců, že se svět blíží ke svému konci.“

Nějaké dítě se rozvřeštělo a hokejistická výzbroj nesouhlasně zachřestila. Svěcení jara už doznělo, beznohé baletky se ukláněly trupem.

„Já osobně souhlasím. Neboť obecný název vzájemně propojených struktur, zárodek, z něhož se odvozuje hierarchie podřízenosti a struktura příčinnosti, zní systém.“

Hrana jedné brusle teď uvízla šéfovi ve spáře mezi dlažebními kostkami. Ztuhl jako golem a začal páčit.

„I vy,“ otočil se k němu vědec štítivě, „jste takový systém.“

„Nesouhlasím,“ ozval se vzadu tenký hlas torza baletky, „logické výroky přece spadají do šesti kategorií: definice problému, hypotéza stanovující pří...“

„Zmlkni, čůzo!“ Trpělivost hokejisty byla v koncích.

„... příčiny!“ dokončila neohroženě útlá žena, ale to už šéf zvedl hokejku a zničehonic jí přetáhl vědce po vědeckém hřbetě.

Víko kontejneru zaskřípělo.

Alice namířila čelovku dovnitř.

Jen ten pruh světla, jinak tma.

Dav se dostával do varu a začal skandovat: „Ze zápasu na zápas! Ze zápasu na zápas!“

Někteří se postavili za sportovce, těch byl znatelně větší počet, jiní kryli vědce. Myslela jsem si, že to vzdá a vytratí se zpět do bezpečí Akademie, on však kupodivu tasil tablet jako štít a bleskurychle si analytickým myšlením sesekal pěst do pazourku. „Ne nadarmo jsem se už v dětství řítíl slalomem mezi křivulemi!“ a následoval výpad pazourkem. Šéf chtěl couvnout, ale bránila mu v tom hrana brusle uvězněná ve spáře. Začal kolem sebe bezhlavě mydlit hokejkou, rovněž značky Bauer, jako blázen.

Víko kontejneru zaskřípělo.

Alice namířila čelovku dovnitř.

Jen ten pruh světla, jinak tma.

Pod nohy se jí pletli tři psi.

„Každá křivule, již jsem minul,“ zásah pazourkem do holenního chrániče, „s třeskotem praskla za mými zády,“ v tu chvíli strašným úderem přerazil vědec hokejku vejpůl, „vzduchem se zavlnila sražená pára odpařené tekutiny a vzápětí zmizela.“

„Já viděl na vlastní voči Jágra, blbečku!“ zavzlykal sportovec a klesl na kolena.

Zevlouni se začali pomalu rozcházet. Někdo zamířil do kavárny Slavie na kávu za dvě stě padesát korun, jiný odjel bez jízdenky tramvají na náměstí I. P. Pavlova a tam poobědval v KFC. Jakýsi ubožák, jenž uvízl ve spáře času jako hokejistova brusle, šel dokonce do Violy na recitační večer.

Víko kontejneru zaskřípělo.

Alice namířila čelovku dovnitř.

Jen ten pruh světla, jinak tma.

Pod nohy se jí pletli tři psi.

Byli to podenkové.

Na Národní třídě.

Jen jednou se tam zastavil.

Ticho, prosím.

Ze zápasu na zápas.

Analytické myšlení.

Příčiny.

Křivule.

Konec světa.

Víko kontejneru zaskřípělo. Alice namířila čelovku dovnitř. Jen ten pruh světla, jinak tma. Pod nohy se jí pletli tři psi. Byli to podenkové, španělská psí rasa, která se jinde v Evropě nevyskytuje.

V kontejneru našla Alice manuál k laptopu v čínštině, čerstvou uzenou šunku, blok sýru Gouda, neotevřenou láhev whisky, ticho, příčiny a křivule. Když užuž chtěla víko přiklopit a odejít, všimla si toho bledého torza na dně. Naklonila se, jak nehlouběji to šlo, a vztáhla ruku ve směru dopadajícího světla.

„Tohle je přece...“ zašeptala užasle, „moje panenka Barbie. Ještě má ohořelé vlasy.“

V jednom z výskoků

vlna náhle podivně znehybní, jako by zamrzla, jako by se pokoušela vyšplhat po paprsku do nebe; i surfař na jejím ztuhlém hřebeni vztáhl ruce a proměnil se v sochu. Hrad z písku, támhle v dálce na pobřeží, zvolna a nepozorovaně stékal do základů.

V 7.30 v sibiřském městě Gorno-Altajsk zapřáhl jakýsi Jevgenij koně do vozu naloženého nábytkem a všemožným haraburdím;

nikdo, ani on sám, nevěděl, kam má namířeno. A přece za ním, v chalupě, kterou opouštěl, v třinácté komnatě ležela malá mapka velikosti rublu, na níž bylo vyznačeno ono místo křížkem s třemi břevny.

Silvestr, 31. prosince 2014

A v jedné vteřině se tvarosloví trvání a prchavosti na hřbetě mého hada změnilo. Uvažuji, zda může mýtus přežít náraz skutečnosti. Můj had popotahoval a kašlal. Přiložila jsem mu čelní teploměr na plochou hlavu – a krve by se ve mně nedořezal. Přestože teplota hadů závisí na teplotě okolí, můj had byl v jednom ohni. Svinula jsem ho do košíku a vyrazila k zvěrolékaři.

Na uších klapky hrnuli se Prahou cizinci a leckteří, jimž byste škrtli u úst, by okamžitě vzpláli. Famózní ohňostroj ještě podřimoval v dělech.

„Dělej,“ řekl had, „je mi fakt zle.“

Přihladila jsem na košíku houni a dala se do běhu, jenomže strach o křehké zavazadlo a lidské proudy mířící opačným směrem mi v něm zbraňovaly.

U chodníku zastavilo auto. „Čau, teto! Kam jdeš slavit? Vypadáš jako Karkulka.“ Moje neteř. Jako na zavalanou. Opravdu: mám přece červenou bundu a košík přes loket.

„Tak kde budeš dneska slavit?“

„U zvěrolékaře.“

„Nic si z toho nedělej. Já jdu zase na Svěcení jara.“

„Plynový hořáky?“

„Jasně. Plynový hořáky.“

V čekárně vládl nepopsatelný zmatek. V úzké uličce mezi lavičkami se tu tísnila Agama, Anakonda a Alík, Abych se omezila jen na první písmeno Abecedy. Některá zvířata byla už opilá, chrochtáním,

štěkotem, sykotem a kejháním vítala každou další petardu. Mnohé z nich se chytlo za pracky a pokoušelo se zatančit kolo. Z ordinace, snad z děsu, nikdo nevycházel. Až konečně – „Další!“

Co to? Nikdo nereaguje. Bez váhání jsem toho využila a vklouzla dovnitř. Zvěrolékař si nás nevšímal, hádal se zrovna se sestrou. Zaslechla jsem: „Kolikrát vám mám opakovat, že barvy nejsou tam venku, ale že jsou konstruovány mozkiem?“ Instinktivně jsem pohlédla z okna. Ve tmě se v tu chvíli rozzářila červená, zelená a žlutá, rachejtle, které stvořila má mysl.

V tu chvíli jsem si s hrůzou všimla, že na vyšetřovacím stole leží nacistův černý kufřík.

„Prosím vás, nerušte, hady mi stejně neproplácí pojišťovna. Tady máte a běžte.“

Sevřela jsem v dlani širokospektré antibiotikum augmentin a rychle vycouvala. Do otevřených dveří se začlo cpát Prase domácí, Pelikán a Pavián a pak se to stalo: orloj a všechny zvony světa začaly odbíjet půlnoc. Zvířata ztuhla, jako by všechna naráz pochcípala. Had toho využil, vystrčil hlavu z košíku, odhrnul houni a chystal se spustit novoroční projev. Náhle však prostorem zahřměly, naprosto nevhodně v tento čas, sbory z Rybovy Vánoční mše, a přece jsem zaslechla pod tóny docela tenké hlásky. Zatímco zvířata oněměla, zatímco zanikly barvy, našly ryby znovu svou v pleistocénu ztracenou řeč.

1. února 2015

Máma si včera stěžovala, že ji bolí dásně. Dnes, v den svých jedenadesátých narozenin, se zhroutila na zem a nemohla vstát. Zavolala mi, mně a Nadě, mobil mívá na šňůrce na krku. „Už jedu.“ Už jedu, mami, jen co zabiju pár myší.

Autobus mi ujel. Tramvaj mi ujela. „Neumírej,“ poprosila jsem kontrolora, „ještě ne. Ještě nejsme připravené.“

V motolské nemocnici na kardiologickém oddělení mi řekl doktor: „Rozlučte se s maminkou. Přechozený infarkt.“

Sešli jsme se tu všichni, kromě Alice a Dylana, je nás tu deset. Doktor měl oči barvy nebe, asi abych si rychle zvykla.

Zavolala jsem Alici. „Babička umírá.“

„Já vím,“ řekla klidně.

Utrhla jsem se na ni. „Jak to asi můžeš vědět?“

„To bys nepochopila. Jenom by tě to vytočilo. Drž se, mami.“ A zavěsila.

„Smrt je jen kus života těžkého,“ řekla Naďa. „Přinesla jsem Wolkra, Horu a Sovu. Máma je měla, má moc ráda. Budeme mámě předčítat.“

Bože můj. Všichni příbuzní se rozestavili kolem postele, připadala jsem si jako jeden z balvanů v Stonehenge. Máma měla zavřené oči a v tváři ten strašný odstín žlutozelené, odstín mrtvých.

„Je to otázka hodin,“ řekl doktor tiše a zmizel. Přikrývka se v nepravdělných intervalech zvedala a klesala. Na vedlejší lůžku, za plentou, si jakýsi muž prozpěvoval Carmen.

„To je Carmen, part Dona Josého, jednání druhé,“ řekla Naďa. Máma nepatrně pohnula hlavou, jako kdyby přitakávala. Konec árie však spolkl Kryštofův vrískot. Přehlušila jsem ho. „Mami, dnes mi přišel posudek o invaliditě. Skutkové zjištění, k němuž orgán sociálního zabezpečení dospěl při posuzování mého zdravotního stavu, je potěšující! Nejsem s to vykonávat soustavnou výdělečnou činnost, pouze s menšími nároky na tělesné, smyslové či duševní schopnosti.“

Bůhví proč mi na závěr mého vychloubání naskočilo slovo verzatilka.

Kryštof, uchlácholený sestrou v bílém a spoustou šlahounů vinoucích se z mámy, se uklidnil a položil umírající prababiče pod bradu olýsalého opičáka. Naďa listuje v básnících.

„Wolkra ne,“ zaprosila jsem.

*Čas, bratr mého srdce, jež jde
a odměřuje mi hodiny bytí,
zaváhá, zhrouť se do tváře mé
usne a zavoní jak kvítí.*

Šla jsem za doktorem. Z počítače se ozývala střelba.

„Ráda bych tu zůstala přes noc.“

Tvář se mu rázem proměnila v masku pochopení. „To bohužel není možné.“

„V tom případě si odvezeme mámu domů.“

Zadoufala jsem, že se jeho repertoár rozšíří, ale marně. „To bohužel rovněž není možné.“

Balvan se ani nepohnul, tisíc otroků ho neposunulo ani o milimetr.

„Pochopte, chceme s ní... být... teď...“

Sestra sestře řekla: „Jdu přebalovat na trojku.“

Autobus mi ujel. Tramvaj mi ujela. Verzatilka mi zajela do žíly. Nešla jsem do svého suterénu, ale za holkou do ruiny. „Umírá mi máma. Chceš rohlík?“

Vytrhla mi ho z ruky a hltavě se do něj zakousla. Rozhlédla jsem se: žádná střeva, žádné plíce, žádná játra – jen vrstva omítky na betonové podlaze, jen dřevotřískou zatlučená okna, jen vrstva omítky na jejích bolácích, jen její zatlučené oči.

Šla jsem do mekáče a dala si dvojitého hamburgera.

2. února 2015

Ve vstupní hale motolské nemocnice posedává pár lidí v županu a pár bezdomovců. Jen tak ze setrvačnosti se jich vyptávám na Meldu. Včera jsem si všimla, že jeden obraz chybí. Ten s atletickým tělem Ježíše Krista. Bez lotrů.

Ach Meldo, kde ve světě je ten obří magnet, jenž si tě přitáhl mocnou silou?

„Jo ten, říkal, že letí do Španělska,“ řekly vousy na prsa a zčernalá bunda, kupodivu Adidas. Vymýšlel si. Všichni bezdomovci lžou. Jen tak, život je pak snesitelnější.

V hale je taky kadeřnictví. Zajdu tam, až se budu vracet. Ostré nůžky, horký fén. Nová barva, nový šik sestřih, jak si přál Melda. Praskající vlasy. Urna. Asociace vznikají v střední kůře mozkové. Jedu výtahem do třetího patra a strašně mi tluče srdce. Dva lékaři, konverzující nikoli ve větách, nýbrž v diagnózách, to musí slyšet. Nemám odvahu zazvonit. Udělá to za mě dáma s taškou plnou mandarinek. „Včera si prozpěvoval Carmen, nemusíte se bát,“ řeknu.

Máma sedí na posteli a listuje bulvárem. „No kde vězíš, prosím tě? A tos věděla, že Leoš Mareš má za sebou první letošní rozchod s Faltýnovou?“

Doktor. Rozčileně, polohlasem. „Nemohli jsme tomu uvěřit, ale je to tak.“ Pokrčí rameny a odejde. Jestlipak, Alice, víš i tohle? Místností zavoní mandarinky, a zatímco k zemi padají slupky v barvě buddhistických rouch a popelářských vest, vlny se surfaři na svých hřebenech znovu znehyní.

Praha

se odráží v řece. Je tu tedy dvakrát – skutečnost i její odraz – a já přitom sotva unesu jednu. Na všem tkví povědomost, na té řece, na panoramatu Hradčan, na Jánském vršku, kam jsem v dětství chodívala za tetou Kozlovou, na mých vlastních slovech. Povědomost, a přece podivuhodná prázdnota, neboť všechny ty kulisy – vždyť kulisou je i moje řeč – jsou jen nakupené, docela prázdné čtverce.

Můj bratr Igor

byl architekt. Navrhoval domy, které nikdo nechtěl postavit. Hodiny bloumal Prahou a stával před prolukami, v nichž si je představoval.

Jednoho dne v březnu roku 1984, před rýsovacím prknem, ho začalo bodat na prsou a nemohl dýchat. Kolegové zavolali záchranku v domněnání, že ho postihl infarkt. Nebyl to infarkt, ale panická ataka. Z Motola ho odvezli do Bohnic, na obávaný pavilon 26. Na pokoji bylo deset pacientů a všechny sbližovalo jen to, že si celý den přidržovali na prsou svá zavazadla, aby je ostatní neokradli.

Ošetřovatel je vzal na procházku areálem. Ani tehdy však blázni nepřestali tisknout na prsa své batůžky. A pak dostal Igor svou první volnou vycházku. Měl se dostavit do budovy centrální terapie a uplést košík, jenž by v budoucnu posloužil jeho sestře k přenášení hadů.

Omotal si provaz kolem kotníku, přivázal k němu kámen a pomalu vešel do Vltavy. Máma mi tehdy řekla, a nepřestala to tvrdit nikdy, že se oběsil u nás na chalupě. Bůhví proč jí jeden provaz připadal snesitelnější než ten druhý.

Caprichos

Utřela jsem krev a vyždímala ji do kýble. Musela jsem si rychle poradit i s vraždou. Na obraze se pod vrstvou s tetřevem objevila jakási abstrakce podobající se slavné dvojí šroubovici DNA. Od té doby, co had promluvil, zamrzlo ve mně každé slovo a řeč mi nenavrátila ani skutečnost, že ty nejhlubší struktury našeho mozku jsou totožné s mozkem plazů.

Vydala jsem se do Hlubiny. Sotva jsem se belhala, na noze přivázaný Igorův balvan.

Hospoda byla dočista prázdná. Na velké obrazovce střídal jeden klip druhý.

„Dáte si klasiku?“

Na co se mě to ptá? Jestli chci místo Lady Gaga Mozarta?

„Myslím svíčkovou,“ vysvětlí číšnice shovívavě.

Kdyby tak v tuhle chvíli vešel ten, s nímž jsem se tu před lety rychle a věčně opila a jenž pak močil v prázdné Lidické na kolosální pás tanku, dokud nevypukla válka.

Bedlivě pozoruji číšnici, která stojí za barem u chrchlajícího kávovaru. Tkví na ní pel, ledová námraza, jež znejišťuje její obrysy. Náhle mě jako puk zasáhne mezi oči malé tvrdé černé světlo.

„Můžu si přisednout?“

„Je to nutné? Všude máte volno. Stáří se nebojím.“

„Prosím?“

„Už jsme se jednou potkali.“

„Nepamatuju se. Jsem z Brna.“

„Mně je to jedno. Pro mě za mě buďte třeba z grónského Nye-Sukkertoppenu nebo ze sibiřského Gorno-Altajsku, co na tom záleží.“

„Mít tak volno aspoň na den,“ vzdychl, „od svých čelních laloků, v nichž sídlí meze, zábrany, rozum a vědomí povinností.“

Číšnice mi přinesla svíčkovou. Přistrčím ji k mužovi. „Když se to vezme kolem a kolem, já vlastně žádné povinnosti nemám.“

Pustil se s chutí do jídla. Pozorně jsem se zahleděla na jeho pohybující se čelisti. Pokouším se soustředit na každé zkroucení tváře, objevit každý rys a výraz, ale to, co spatřím, mě ohromí: jen ruka, noha, zub, vlas... Jako ten psík onehdy rozpadl se mi i muž v jednotliviny, z nichž ne a ne sestavit a spatřit celek. Ani on není tedy „tam venku“, nýbrž se narodil a zemřel v mé mysli. Číšnice, muž a já. Vzdám to. Dívám se sama na sebe, sedím tam naproti sobě, zrcadlím se jako Praha ve Vltavě, a tak jediné, co vidím, je můj odraz vzhůru nohama.

Zvoní mi mobil. Alice. „Mami, byla jsem s Dylanem v Madridu!“

„Byli jste se podívat v Pradu na El Greca a Goyu?“

„Ale ne, byli jsme na demonstraci! Na pochodu za změnu, kteréj svolala levicová strana Podemos. Pablo Iglesias mi potřásl rukou! Je konec s úspornejma škrta. Copak ty nesleduješ zprávy?“

Ano, mají tam také Picassovu Guernicu. Co spatřím, až sloupnu další vrstvu?

Ani jsem si nevšimla, že muž dojedl a odešel. Vytáhnu z kabely rozbitou žárovku, přidržím si ji těsně před očima a dlouho pozoruji přetržené vlákno. Je v něm celý svět – plazi, mozky, černé puky, provazy, kontejnery, madridské ulice plné lidí, hadry nasáklé krví, El Greco a Goya.

A pak u sklepů takový divný, povědomý zvuk. To noc hobluje nicotu.

1. února 2015, neděle

Pochod „za změnu“ byl zahájen v pravé poledne na madridském náměstí Cibeles a směřoval do historického centra. Řecký levicový vůdce Alexis Tsipras po volebním vítězství prohlásil, že pět let úsporných opatření, provázených ponížením a utrpením, je u konce. „Lidé už toho mají plné zuby,“ řekla agentuře Reuters Antonia Fernándezová. „Devadesát procent bohatství téhle planety vlastní jedno procento jejích obyvatel.“

V roce 1823 pokryl Francesco Goya stěny dvou místností svého domu Quinta del Sordo, Sídlo hluchého, černými malbami. Vědci se domnívají, že ztrátu sluchu mu způsobilo olovo obsažené v jeho barvách.

Vlákno se nepřestávalo chvět.

Na obraze, pod dvojitou šroubovicí,

bylo napsáno něco ve francouzštině. Zazvonila jsem na souseda. Celý se rozzářil. „Tak už nastala ta chvíle?“

Okamžik jsem tápala, co má na mysli, ale pak jsem si vzpomněla: před měsícem jsme se dohodli, že spáříme své korálkovky. On měl samce a já samici.

„Byl byste tak hodný a mohl mi něco přeložit z francouzštiny?“

„Tentýž předmět viděný z různých úhlů,“ četl zvolna, ale jistě, „skýtá možnost velmi různorodého zkoumání. Mohl bych být zaměstnán celé měsíce, aniž bych změnil místo. Jen bych se naklonil víc nalevo nebo napravo.“

„Je tam napsáno, kdo je autorem citátu?“

„Cézanne. S pářením budeme muset počkat patrně na jaro.“

„Cože? Jistě. A přemýšlel jste, co si počneme s třiceti hadími vajíčky, když se to podaří?“

„Mohl bych být zaměstnán celé měsíce... Jen bych se naklonil víc nalevo nebo napravo...“

„Třicet malých světlem oděných?“

Stáli jsme na chodbě u schránek, z nichž trčely plachty časopisu pro Prahu 5. Blíží se zápisy do mateřských škol. Během exkurze zbyla i chvíle na společnou modlitbu. Využijte mateřské dovolené a staňte se učitelkou aerobiku! Lidé bez střechy nad hlavou se kromě oblečení a příkrývek dočkali také potravinového balíčku v podobě guláše s pečivem.

„Ještě ne,“ řekla jsem sousedovi, „ještě nejsem připravená strhnout další vrstvu.“

Abych však nevyšla ze cviku, zařala jsem supí drápy do vinných kartónů. Šlo to ztuha. Nevzdávala jsem se. Zbavit se Meldy jednou provždy.

Když už byla jedna stěna holá a já se brodila v kartónech všude vůkol, sedla jsem si na zem do té spouště a znovu zalistovala Pětkou pro vás, informačním měsíčníkem pro občany Prahy 5. U článku o lidech bez střechy nad hlavou byla fotografie. Strnula jsem a přiblížila si ji k očím jako přetržené vlákno, jako vlastní vlas, v němž se skrývá moje DNA, jako sněhovou vločku v panické hrůze, že zmizí

dřív, než ji zahlédnu. Na fotografii se vinula fronta k hrnci s gulášem a v té frontě stál Melda.

„Stejně po tobě nic nezbyde,“ zasyčela jsem, „dočista nic, jenom hromada zrezivělejších šroubů.“

Ášram

Trochu to připomínalo katastrofický film: sopky chrlily magma, hory se hroutily k zemi, která pukala. A přece tu byl jeden nepochopitelný rozdíl: lidé dál žili svou každodennost jakoby nic. Občas průrva spolkla jedince či město, ale ostatní tomu nevěnovali pozornost. Jaká je asi situace ve Španělsku? A v Grónsku? A na Sibiři? A mají tahle pojmenování v této chvíli ještě nějaký význam? Ze zpráv se nic nedozvím, jako obvykle. Zkysla jsem z toho dočista, v hlavě mám místo mozku citron jako můj ztracený druh.

Vykročím ze svého suterénu rovnou do ášramu. Někáký guru si tam soustředěně okusuje nehty.

„Byl byste tak laskav a řekl mi, co se to děje?“

„Koldokola obtočil zemskou kůru had Uroboros a zahryzl se do vlastního ocasu v Mongolsku u města Čojbalsan.“

Sotva to dořekl, podlaha se před jeho do lotosu zkroucenýma nohama otevřela a muž padal dolů, nepřestáváje si ohryzávat nehty. Věděla jsem, že to, co řekl, je pravda. Právě se do hlubin propadl i urychlovač částic u Ženevy, to jak had obemkl Zemi ještě pevněji. Konečně ji rozdrtil docela a nezbylo mu než začít požírat sám sebe. Za chvíli z něj nezbylo nic. Mezihvězdný prostor byl probodený pravými úhly čtverce; vířila jsem jím pokrytá všudypřítomnými hadími šupinami a moje chodidla bědovala a naříkala, protože si neměla kam stoupnout.

„Bědo, odevři oči!“

Sebezničení a sebeobnova. Sen pozřel sen.

Barvy

Opomíjený a paradoxní rozdíl mezi časem totality a současností je ten, že se tehdy v Praze nezamykaly domy, zatímco dnes se bez klíčů nikam nedostanete. Stačilo nenápadně vejít, vystoupat po schodišti k půdě a vikýřem se protáhnout na střechu, abyste se rázem ocitli v peří ptáka, v kůži docela jiného světa.

Nesla jsem tetě Kozlové stovku od mámy, teta byla bez peněz a nepřičetně se bála jedné barevné kombinace – modré a zelené.

„Moc děkuju, Bětuško, za padesát si koupim rum a padesát dám Jezulátku v Karmelitský.“

Cestou dolů na Malostranské náměstí jsem ve Vlašské nazdařbůh zatlačila na jedna vrata. Pootevřela se. Vklouzla jsem dovnitř. Na pavlačích se sušilo prádlo. Zelené a modré ručníky, modré a zelené ubrusy. Vonělo to tu hovězí polívkou a krémem na boty. Kdyby se mě někdo zeptal, co tu dělám, řekla bych, že hledám Štěpánku Kočí.

Stoupám po schodech a srdce za mými žebry vyčkává a je pozorné jako zvíře. Možná bude zavřená půda, možná bude vikýř moc malý. I na půdě jsou natažené šňůry. Porouchaná ždímačka zanesená holubím trusem, prasklé střešní tašky, almara připomínající bachratou stařenu. Ani se nenaděju a jsem na střeše. Zabolí mě oči, jak se do nich zabodnou věže a střechy nadosah, ta zkrocená, světlem oděná a zbavená jedu, vztáhnu ruku po mraku a strčím si ho pod svetr. Opomíjený a paradoxní rozdíl. Je to moje tajemství, nikomu o tom nikdy neřeknu. Petřín mi kryje záda. Svačinu rozházím holubům.

Přemýšlím o tom, proč se teta bojí dvou barev; než k ní jdu na návštěvu, máma mě vždycky pečlivě zkontroluje. Ani ponožky. Všechny barvy jsou tam venku. Přestala jsem kvůli ní dokonce vybarvovat nebe.

Vítr mě šikovně podebere obracečkou jako palačinku a letíme nad střechami, jen taktak mineme petřínskou rozhlednu. Doma

jsme za chvíli. Nechce se mi vrátit, ale co se dá dělat. Minu sklepy. Kam jsem se to dostala, po spirále? Soused. „Já... hledám Štěpánku Kočí.“ Vzpamatuju se a začnu konverzovat o sněhu, mraze, hadech a Cézannovi. Doma se pozorně zahledím na druhý obraz. Hermann Rorschach poprvé představil svůj slavný test odborné veřejnosti v roce 1921. Vstoupila jsem do vody za bratrem. Hladina se nade mnou zavřela. Ze světa zbyly jenom zelené a modré skvrny.

Klamovka, Kavalírka, Kotlářka

Klepání na okno. Míra s Bobšem. „Ukaž nám hada!“ řekne Míra. „Klamovka, Kavalírka, Kotlářka,“ řekne Bobeš.

Mezi mnou a jimi je modrá mříž. Mají zelené bundy.

„Had spí. Zazimuje.“

„Zazi- co?“

„Lžeš dětem. Odporné,“ ozve se za mými zády.

Nad hlavami se jim jedna po druhé rozsvěcují žárovky.

„Nezouvejte se.“ Proč to říkám, ani je to nenapadlo. A stejně žiju v jedné velké krabici od vína, z hnusných hroznů z Evropské unie.

Míra s Bobšem ihned pochopí, co po nich chci. Začnou rvát, strhávat, drásat kartóny ze stěny, kde ještě zbyly. Jejich drobné ruce se proměnily v klovající zobáky, v očích jim zaplápolaly vatra, v kterých zmizely nejprve učebnice a pak vzápětí i otec s matkou. Trhají, rvou zcela lhostejní k nepominutelnému, zářnému vějíři možností, který jim strčili pod nos ti druzí, dospělí.

„Klamovka!“ křičí opojeně Míra.

„Kavalírka!“ řve Bobeš.

„Kotlářka!“ přidám se.

V rohu místnosti se rázem, přivolané naším třeštěním, zjeví všechny tři.

„Nechte maličké na pokoji,“ přikážu.

Koupila jsem si rum, Jezulátku nic nedala, přestože je odporné a lže dětem jako já. Pokojem se pohupuje vůně rumu a pach lepidla a tisíc dalších čichových odstínů a já jen tak popíjím grog a sleduju pařáty malých bratrů a chrstnu trochu rumu na ty tři sudičky v rohu a jim trochu zplihne fazóna, ale ne tak docela, je třeba ještě jednou zvýšit hlas: „Maličké, a ženy.“ Lehnu si na postel a otevřu noviny.

Povinnou vojenskou službu pro ženy zavádí Severní Korea.

Zhruba 10 procent džihádistů, kteří odcházejí ze západních zemí bojovat v řadách Islámského státu, tvoří ženy.

David Dimitri přešel nad plzeňským náměstím po laně.

U nepálského Máhádevtáru si naslinilo dítě prst a otočilo stránku.

„Hotovo, Běto.“

Prohlížím si jejich dílo. Dost možná sloupili víc než jenom jednu vrstvu.

„Děkuju. Příště, to slibuju, natáhneme lano od petřínské rozhledny k žižkovské věži a přejdeme po něm nad Prahou.“

Mami,

letíme za Dylanovými rodiči do Londýna, na chvíli jsem usnula a octla se u babičky v jejím smíchovském bytě, balkon zel nad dvorem bez zábradlí, babička se na něm houpala jako na pouti, sem a tam, tam a sem, zhoupávala se v kolenou, na dvoře vykáceli všechny stromy a teď tam bylo golfové hřiště, chci dolů, k jamkám, řekla babička a vzlétla, plachtila nad dvorem a já vešla do pokoje, na stole tam ležela encyklopedie, zalistovala jsem v ní a strnula, u všech jmen byly totiž poznamenané křížky, i u našich jmen, listovala jsem od hesla k heslu, ale babička nevynechala nikoho, bylas tam ty a já a Naďa, a tak jsem s nadějí nalistovala písmeno K, ale křížek byl i u Kryštofa, byla jsem zoufalá a zavalila mě nenávist, nenávist nejenom k babičce, ale ke všem těm mrtvým, k nám všem, prorůstá odtud

tam, napadlo mě, aspoň jeden jediný stvol, aspoň jedno jediné, jarně rozpačité stéblo trávy?, pokouším se křížky vymazat, ale nejde to, papír se trhá, a tak vstoupím do té bichle jako do obrovského supermarketu a smetám z regálů jedno stéblo za druhým, tříští se ta jména na zemi jako nádobí, postupuju systematicky podle abecedy, nevynechám nic, protože babička nepohrčila jen lidi, ale i věci a jevy, smetu tedy i amygdalu, centrum radosti a strachu v mozku, a když konečně vymetu i Zet, chci z té knihy odejít, jenže to nejde, sklapla se a uvěznila mě mezi stránkami jako kapradinu určenou k vysušení, kniha se proměnila v rozlehlý dům a já čtu, co je napsáno nad jeho průčelím, „Inteligentní dům je jako chytrý telefon“, nevěřím vlastním očím, ale opravdu je to tam napsáno na billboardu, vtom babička připlachtí do pokoje, má nafouklé tváře, ptám se, „babičko, co se ti to stalo se zubama?“, babička mě nevnímá a vyplivne na stůl dva golfové míčky, rychle listuju encyklopedií, abych zjistila, jestli babička, protože to bude klíč k celému snu, poznamenala křížek i ke svému heslu... Mami, už přistáváme.

Varolův most

Dnes jsem si šla vyposlechnout přednášku doktora Gnuje do přednáškové síně přednáškového domu. Snad se tentokrát zase nezřítí i se židlí.

„Opičí matky s poškozenou amygdalou často fyzicky zneužívají či zanedbávají své potomky.“

Začalo to slibně. Všichni si horečně zapisujeme, i někteří primáti v zadních lavicích.

Doktor Gnuj črtá na tabuli schéma mozku. „Je tady!“ zvýší hlas a praští do tabule, až si trochu smaže bazální ganglia.

„Pacienti s těžkou sociální fobií mají zvýšenou citlivost amygdaly, stejně tak pacienti s depresí,“ pokračuje, „mají zvýšenou aktivitu

levé amygdaly. Studie z roku 2003 zase zjistila, že pacienti s menším objemem amygdaly a hipokampu trpí bipolární poruchou.“

Podívám se z okna. Drnčí tam sedmnáctka směrem k Výstavišti. Možná tam krokem projíždí černý mercedes a jeho řidič si vybírá z postávajících mužů dalšího ptakopravce. Na Letnou strmí schody. Stoupají po nich lidé s mezimozkem, středním mozkem a prodlouženou míchou. Začíná sněžit. Vločky padají na Varolův most, kde jsou uložena centra základních nepodmíněných reflexů.

Zítřek se přede mnou váhavě pootevře jako třináctá komnata.

Balkon Evropy

A jednoho dne, který sem připlul jako tvoje loďka vyřezaná z kůry, den bůhví odkud přivátý poryvem času, je zase srpen. Praha žhne, jen kočičí hlavy Starého Města tají ještě zbytky chladu. Stojím na záchodku Letiště Václava Havla a dlouho držím zápěstí pod proudem studené vody. Nespěchám, mám čas. Za tři a půl hodiny – usmívám se do zrcadla na sebe, na cizí ženu i na uklízečku s mopem a vozíkem plným čisticích prostředků – za tři a půl hodiny tě obejmou. Nemohu tomu uvěřit. Jako idiotovi mi úsměv ani na okamžik nemizí z tváře.

V Boeingu 737 vidím linii křídla, a když se vykloním, spatřím všechna rozzářená světla svého města. Běží pode mnou v pravých úhlech, a přece jsou oblá. Mohla bych být zaměstnaná celé měsíce, aniž bych změnila místo, jen bych se naklonila víc nalevo nebo napravo – na okamžik spatřím tam dole pode mnou muže ležícího nehybně na lavičce; jsem klidná: už dávno vím, že to není Andrej, tvůj otec.

Asi jsem na chvíli usnula, protože zem od Prahy na Costu del Sol pokryla souvislá vrstva sněhu, porušená jen odtud tam se vinoucím pásem z anděličků, otisky našich mávajících těl. Nemám strach

z žíznivé jarní země, protože jsem si jistá, že obleva nikdy nepřijde a naše křídla tu budou navždy.

Čekáme na zavazadla; беру kufry ve fóliích, které mi vůbec nic nepřipomínají, a stavím je úslužně před své bližní. Miluju je všechny, dokonce pohladím po hlavě i tu nemožně ukňouranou holčičku, která mi vřeštěla po celý let za hlavou a drandila mi malým letadýlkem ve vlasech. A vtom se to stane. Zničehonic, bez přede hry, mě od hemisfér do pat zkrouťí ostrá, dosud nepoznaná bolest. Něco obdobného se muselo přihodit Lotově ženě, pomyslím si ve vteřině, protože celá ztuhnu a zkamením, s cizím zavazadlem v ruce. „Dovolíte?“ „Jistě.“

Holčička si všimla mé proměny, protože kolem mě divoce tančí jako kolem morového sloupu. Z posledních sil jí vyplivnu do tváře: „Dej si bacha, zmetku, jsem kikimora.“ Náhle začínají po zavazadlovém pásu přijíždět místo kufrů samé divné věci, k nimž se nikdo nehlásí: chaluhy a valouny, zuby a drápy a zobáky, kořeny a větve a obří hnízda a nakonec lidské kostry, skelety na pokračování, lebky a pánevní kosti, tuny lidských kostí z táborů smrti, krouží a krouží dokola a nikdo je nechce, všichni se rozcházejí, jako by to nebyly kosti jejich mrtvých, jako by se k svým mrtvým přestali hlásit, jako by je zapřeli, jen já tu trčím vrostlá do mramoru s jistotou, že druhá rána přijde co nevidět.

A skutečně – kdosi mě roztál od hlavy k patě jediným seknutím vedví. Infarkt, nebo Igorova panická ataka, příznaky jsou prý téměř totožné. Odpotácím se s krosnou, která konečně přijela, do haly, odpotácí se tam však jen jedna moje půle, to jak mě naporcovala mačeta bolesti. Ona druhá má polovina se stulila na pás a za chvíli zmizela v útrobách.

Strašně to bolelo, když mě Alice objala, protože se dotýkala mých řezem obnažených vnitřností. Začala jsem zuby a pochopila, že se s druhou půlí své bytosti už nikdy neshledám, že zmizela v nenávratnu, že už nikdy nebudu celá.

Celý týden se potácím po pobřeží, a jestli bylo v Praze vedro, pak chybí slovo pro popis žáru, který panuje tady. Všechno se třese, chvěje, vibruje ve vzduchu – jeden z podenků se za mnou věrně vleče s vyplazeným jazykem. Alice vidí, já přes clonu potu ne. Na nic se neptá. Párkrát jdu s nimi recyklovat, vybírat popelnice, ale s polovinou těla to jde špatně.

Stojíme v Nerje na balkoně Evropy, s výhledem na Afriku. Dívám se na Afriku jen jedním okem a Alice to tuší.

„Lidé konají zlo ve jménu dobra. Všude jsou zloději, brány, sloupy a zdi jsou vydávány napospas plamenům.“ Papyrus Epuverův, 2300 před Kristem. Noha, ruka, půlka tváře. Ležím v moři, už z něj téměř nevycházím, děti křičí a skáčou z vysokého útesu a já přemýšlím, jestli se z toho moře dostanu živá, jestli budu ještě někdy celá, jestli mají ve Španělsku také bílé pytle a jestli, odtud tam, alespoň stvol.

Na záchodku Letiště Václava Havla si nechávám na jedno zápěstí dopadat proud studené vody. Nemám odvahu vzhlédnout k zrcadlu. Prší. Leje jako z konve. Ochladilo se. Kolečka kufrů drkotají po dlažbě, taxikáři pokuřují v hloučku. Nespěchám. Mám čas.

Mezi Palackého a Jiráskovým mostem, na dohled Tančící dům, kotví říční loď Sokrates, příliš nepatrná i příliš ohromná, než abych ji dokázala spatřit.

27. ledna 2015

Před sedmdesáti lety osvobodila Rudá armáda koncentrační tábor Osvětim, v němž nacisté vyvraždili přes milion lidí; 960 tisíc Židů, 75 tisíc Poláků, 21 tisíc Romů, 15 tisíc sovětských válečných zajatců, 15 tisíc Čechů, Slováků, Němců, Rakušanů, Ukrajinců, Francouzů, Jugoslávců. Rudolf Höss, velitel osvobozeného tábora, byl odsouzen

a pověšen v dubnu roku 1947, a to symbolicky naproti krematoriu v táboře Osvětim I.

Neváhejte! Poznávací zájezd do Osvětimi, dvoudenní exkurze pro dvě osoby, se slevou 46 %.

Psýché

Beru za kliku času, tlačím na dveře ve Zborovské a obcházím Arbesovo náměstí, ale všechny jsou na zámek, kromě prosklených vchodů do bank.

Nějakým záhadným způsobem se u mne hosté vždycky rozsedí a už neodejdou. Nebo já od nich?

Sedím u mámy a předčítám jí, co mi přijde z knihovny pod ruku. Koupily jsme jí s Nadou polohovací postel, kterou není třeba vystýlat ani Zabijákem, ani Freudem, ani Jungem, postel, která se podobá korábu přichystanému k objevu nových, neznámých území.

Psýché, jež předchází existenci vědomí, například u malých dětí, se na jedné straně na mateřské psýché podílí, a na druhé straně přesahuje i do duše dcery. Dalo by se proto říci, že každá matka v sobě obsahuje svoji dceru a každá dcera svoji matku; každá žena se však směrem zpět rozšiřuje v matku a směrem kupředu v dceru. Z této participace a smíšení vzniká ona nejistota ve vztahu k časovému momentu – jako matka žije žena dříve, jako dcera později. Když taková spojení vědomě prožije, vzniká v ní pocit, že se život šíří přes generace: je to první krok k bezprostřední zkušenosti a k jistotě, že je vyproštěna z času, znamená to pocit nesmrtelnosti.

A tak čtu a čtu a předčítám a přebaluju mámu, jako kdysi ona mě a jako kdysi já tebe.

Po střechách

Spěchala jsem za Nadou do Národního muzea české hudby. Z Dětského ostrova, kterému jsme neřekly jinak než Židák, jsem vstoupila do Vltavy a rozeběhla se po hladině, abych si zkrátila cestu. Šlo to snadno, nechápala jsem, proč z toho Ježíšovi učedníci byli u vytržení a proč takhle po Praze necestuju už dávno.

Kdesi v hlubině tam dole se náš bratr Igor marně pokoušel vystoupat, přikovaný ke dnu závažím, náš bratr obludně napitý do nadživotní velikosti, který čekal, až ho najde, vyloví a identifikuje říční policie.

Praha se v řece odrážela a já jsem jí, tiše klouzajíc dál a dál, šlapala po střechách chvějících se v světle. Nade mnou se rozklenuly mostní oblouky, sotva slyšitelná ozvěna mi vrátila sladký zvuk mé šplouchavé chůze. Prolétla jsem hejnem labutí jako jedna z nich, minula Sovovy mlýny a přenesla se přes jez jako vodní lyžař.

Rytíř pod Karlovým mostem sklonil svůj meč; drmolil: učil se nazpaměť nějaké zapomenuté verše. Dál už jsem musela po svých.

V podzemních útrobách Národního divadla se pohnulo devatenáct základních kamenů.

... A pijáci se dávají do tance

Běta seděla v místnosti veliké jako tělocvična a nechápala, kde se to octla. V místnosti se táhly dřevěné lavice; někteří lidé na nich leželi přikrytí vypelichanými kožichy a děravými hadry. V koutě žhnuly klubky. Vešel zřízenec v modré uniformě a nasypal do nich lopatku uhlí. Taková kamna měli i doma, jen mnohem menší.

„Kde to jsme?“ zeptala se Nadi, ale sestra mlčela. Žvýkala chleba s máslem.

Obě měly na sobě ošklivé krabaté punčocháče a rukavice. Naďa je měla celé mastné od másla.

„Jednou, 21. prosince roku 2011, koupím takovéhle rukavice paní, která prodává na Andělu Nový prostor.“ Běť nejenže nepatřilo to místo, ale nepatřily jí ani představy, které v něm vznikaly.

Na stěně visely dva záramované obrázky. Třeba podle toho, co znázorňují, zjistí, kde je – ale i když si stoupla na špičky, nespátřila je, visely příliš vysoko.

„Jsme v čekárně,“ řekla Naďa, „čekáme na vlak. Jedeme za babičkou a dědečkem do Majdaleny. Spadla jim hambalka. Prožral je červotoč.“

Vyšly před nádraží. Mrzlo. Praha-Bubeneč. Vlaky tu jen projížděly, nezastavil žádný.

„Něco jsem si zapomněla,“ zalhala Běta a vběhla zpátky do čekárny. Vzala židli, stoupla si na ni. Teď viděla obrázky jasně. Na jednom byla dvojitá šroubovice DNA a na druhém schéma mozku. Hlasu z ampliónu nebylo rozumět a výpravčí stál k vlakům zády. Vlaky, které směřovaly vlevo, měly cílovou stanici postýlku se Zabijákem, vlaky jedoucí vpravo končily v madridském Pradu před Goyovým obrazem Saturna požírajícího své dítě. Minulé a budoucí, malé a velké, dominant a pozadí – všechno splynulo v tu chvíli na nádraží Bubeneč vjedno.

Prodloužená mícha, thalamus, subthalamus. Alice se vypáčila ze zubů Saturna, ze zubů matky se vypáčila a se sotva znatelným úsměvem zaujala bhudžangásanu, pozici kobry. Hypothalamus, metathalamus, bílá hmota. Na nádraží padl temný stín, to jak se nad ním rozprostřela hlava budoucí dcery, hlava obrovské kobry.

„Proč tam jedeme?“ zeptala se Běta, „dědeček s babičkou přece už dávno umřeli.“

„A to je snad důvod,“ podivila se sestra, „proč je nechceš vidět? Jsi fakt divná,“ nepřestávala kroutit hlavou, „vždycky jsi byla divná.“

Mozkové pleny.

Konečně jeden vlak zastavil ve stanici. Na okénko kupé se přitiskla tvář dítěte, a když se jeho pohled setkal s očima Běty, vyplázlo jazyk.

„Copak my do něj nenastoupíme?“

„Ne,“ řekla Naďa, „jede buď nalevo, nebo napravo. My čekáme na jinej.“

„Namasté,“ pozdravila Alice sanskrtsky příchozí, „zaujměte prosím pozici velblouda.“

Minulost s budoucností Bětu mrazivě sevřela a na nádražním záchodku byly obrázky a nápisy, kterým nerozuměla. Zničehonic už nesesedly se sestrou v čekárně ani nečekaly na nástupišti; tohle byla Nadina kancelář v Národním muzeu české hudby. Za oknem projela dvanáctka směrem na Malostranské náměstí, druhá k Andělu. Okno se nepatrně chvělo. Siréna sanitky. Běta je zná důvěrně, jezdí přece kolem jejího domu na urgentní příjem motolské nemocnice, dnes v noci jich napočítala devět.

„Jak je na tom máma?“

„Myslím, že dobře. Byla jsem něco prodat do antikvariátu a ona řekla, ať prodám ji, že je ta největší starožitnost.“

Naďa se směje. „Přijdeš na vernisáž?“

Proboha. Snad ne zase Prodaná nevěsta. Kecal si Jeníka odvádí stranou a pijáci se dávají do tance.

„Výstava se jmenuje Smrt kmotřička.“

Běta se asi přeslechla. „Přijdu. Určitě. A pamatuješ, jak jsme jednou jely samy vlakem za babičkou a dědečkem?“

„No jasně. Ujel nám a pak jsme tam v tý ledový čekárně trčely dvě hodiny.“

„Nebyla ledová, byly tam klubky.“

„Cože tam bylo?“

„Klubky přece.“

Běta už ale nemyslela na klubky ani na čekárny: mezi nervovými buňkami v jejím mozku totiž existovala biliarda synapsí, a po nichž se řítily rychlíky i drkotaly lokálky všemi směry. Tam, někde

v těch nekonečných spojích ležela teď její dcera v sarpásaně, pozici němého hada.

Zavřela oči. Pod víčky, po druhé koleji právě projížděla drezína, už notně omšelá a zrezlá, s nákladem slov.

*Dobrou noc, metaforý mé,
v nichž stanouti jsem chtěl dát času,
zpět vodě plout. Zda uzříme
kdy stín, jenž vtělil se v mém hlasu?*

Smíchovská synagoga

Šla jsem na Anděl, tentokrát pěšky. Zase tkvěl na všem pel, už několik dní, ledová námraza, nesměla jsem tomu podlehnout, nesměla jsem být odevzdaná, kapitulovat, opakuji si slova doktora Gnuje, je nutné bojovat dechem, nadechnout se až do břicha a vydechnout teplo, zas a znovu můj dech, vydýchat do té námrazy aspoň kolečko kulaté jako puk, do námrazy na těle věcí a lidí, kolečko, jaké se objeví, když dítě usilovně dýchá na zamrzlé okno, aby spatřilo to, co je za ním.

Uvažovala jsem, proč se asi nepřístupný hřbitov v Košířích jmenuje Malostranský. A proč mám amygdalu společnou s plazy. A proč se Alici kdysi zasmál pod sandálem šterk. Někteří lidé, které potkávám, běhají s krokoměrem za pasem, jiní rázují s nordickými holemi, další zas dlouhatánským šnorchlem vdechují vzduch nad stromy. Jsou minus tři stupně. Vzhlednu k nebi. Je zataženo, výhled na nebe mi stíní hlava, rozevřená nad Prahou jako nekonečný deštník. A co když za tím oknem není nic? Co když pohlédne kolečkem a spatří jen prázdnotu, totožnou se zamrzlým sklem?

Nádech do břicha a výdech. Šla jsem v jejich rytmu, v rytmu vlastního dechu, jako kdybych nešla na Anděl, nýbrž obcházela posvátnou horu Kailás. Ano: měla jsem padat k zemi a zase vstávat,

leh a vztyk, vztyk a leh, za chůze mi tloukly do stehů dva obrazy v igelitové tašce, i tak se šlo špatně.

Kostel na Košířském náměstí, dál ulicí Slávy Horníka, vyhýbala jsem se Plzeňské. Míjela jsem vily se zmlklými zahradami, němými skleníky, klouzačkami zmrzačenými mrazem do otazníku. Všechno se na té cestě ptalo: jak dlouho ještě, Běto? Dnes ses ještě přinutila k chůzi, neseš ukradené obrazy, ale jaké zavazadlo si přichystáš na zítřka?

Vily vlevo, vily napravo. Jedny vystupují ze ztuhlé minulosti – vždy rekonstrukce, nikdy reprodukce –, ty napravo postavila svými vlastníma rukama budoucnost, bez lešení.

Octla jsem se v ulici Na Popelce. Trochu jsem bloudila. Konečně Bertramka. Schodiště dvojité jako šroubovice, lodžie a stodola se špejcharem, zahrada bez hudby. Konečně jsem otevřela dveře do synagogy. Gramodesky a knihy za 11 Kč. V smíchovské synagoze je antikvariát, kde jsem prodala Boudníka, kterého jsem dostala od rodičů k osmnáctinám.

„Přejete si?“

Bůhví proč se mi rozbuší srdce, jako ve výtahu, když jsem jela v Motole za mámou.

„Jenom se...“ koktám, „tady trošku porozhlédnu.“

Výtah však minul třetí patro, kde jsem měla vystoupit, a stoupal pořád výš, pořád výš... Najednou jsem si všimla, že nad každým tlačítkem patra není číslo, ale název města. Brusel, Vídeň, Paříž... Ale nejsou tu jen města známá, například sedmé patro je grónské město Nye-Sukkertoppen a jedenácté...

Zpanikařila jsem. Potřebuju se přece dostat do Majdaleny, ale žádné takové tlačítko tu není, mačkám bezhlavě všechna naráz a pak se to stane – náhle se octnu v antikvariátu, v synagoze na Andělu.

„Ale já přece dobře vidím,“ řekl antikvář a strhl si z tváře první masku, „že máte něco pro mě v té igelitce.“ Těkám očima po hřbe-

tech knih, nemám odvahu vzhlednout. „Tak copak jste mi přinesla pěkného tentokrát?“ To poslední slovo neřekne, ale zazpívá.

Pod maskou maska, to se dalo čekat. Vezme oba skalpy štítivě dvěma prsty a svižně je zařadí k písmenu P. Z jedné strany svírá masky Poe, z druhé Poláček.

Otevřely se dveře; do antikvariátu vstoupila žena, kterou jsem potkala nad motolským hřbitovem, odložila si do kouta nordické hole a začala si prohlížet desky.

„No pojdte přece blíž, sem, k pultu,“ rozkáže antikvář.

Chtěla bych ujet výtahem do Vídně, třeba i do Bruselu, ale už tu není. Sundám si rukavice, ruce se mi třesou. Vytáhnu z tašky dva obrazy a položím je na pult před antikváře. Co jim řekne? Včera večer jsem odoperovala poslední vrstvy.

„Ale...“ zarazí se.

„Samozřejmě. Původně tam bylo zátiší s tetřevem, pak dvojité šroubovice, a pak... Uznejte, že...“

„Vezmu si Dona Giovanniho,“ řekne žena.

„To prosím ne, madam, ta deska je přece prasklá.“

Cítím, že antikvář přestal být ve své kůži. Nedivím se, po těch skalpech.

„To nevadí,“ trvá si na svém žena, „je to přece Mozart.“

„Kolik za ně nabídnete?“ zaútočím. Žena si vzala desku a odešla.

„Ale,“ namítne už zoufale, „vždyť na těch obrazech vůbec nic není!“

„No dovolte,“ ohradím se, „máte tu snad někde napsáno, že nevykupujete minimalismus?“

„To jsou přece jen,“ oči se mu zalily slzami, „přece jen dva prázdné čtverce.“

Žena se vrátila. „Vždyť to říkám.“ Zapomněla si tu nordické hole. Antikvář už neměl co strhávat. Pod maskami zazela tatáž prázdnota, která byla i na obrazech.

Vyšla jsem před synagogu. Podívala jsem se do výlohy. Requiem za 11 Kč. Ach bože, tohle je přece můj a Meldův Kristus, bez lotrů. Jeden ho sem přesto musel donést.

6. února 2015

Otevřela jsem zápisník Synapse. Slepice prožijí celý život na ploše velké jako krabice od bot. Některé i od vína. Přes mé rameno pozoruje Míra s Bobšem popsanou stránku.

Prezident Zeman nechtěl, aby ho v kroměřížské restauraci obsluhoval retardovaný muž a bezruká žena.

Žena přežila blokádu Leningradu a zemřela po nařčení z krádeže másla v supermarketu.

Devatenáctiletá snajperka Tatána, bojující na Ukrajině na straně ruských separatistů, prohlásila: „V roce 2026 bude Rusko všude. Celá Evropa bude pod Ruskem. Bůh je to, v co věříš.“

„Nakresli nám šibenici,“ řekne Bobeš a podá mi tužku.

Je 23. března roku 1966

Vyjdu na balkon a zapálím si cigaretu. Naproti na balkoně stojí žena přibližně v mém věku a zapaluje si cigaretu. Není jasné, kdo je odraz v zrcadle a kdo stojí před ním. Ale tam dole na dvoře, hluboko pod hladinou času, je ještě někdo, ve vlnách dětského křiku.

„Novinýýý!“ volá máma. Doskáču gumu a vyběhnu po schodech nahoru. Sedneme si za stůl v kuchyni, já, máma a Naďa. Stříháme Rudé právo na čtverce toaletního papíru.

Delegace KSČ byla uvítána v Moskvě.

Významný podíl žen při budování socialistické společnosti.

Pozdravný telegram ÚV KSČ k 45. výročí Mongolské revoluční strany.

Železná ruda už nebude ve vagonech zamrzat.

Našla jsem v noci ztracené slunce: ozařovalo říši mrtvých.

Poema zadního schodiště

„Dárky až večer, teď je tu zmatek,“ řekla máma a podala ti stokorunu pro tetu.

Musela jsem tě zase podetnout těsně nad zemí, řekla Alice do telefonu, jako tenkrát ve snu, vrostla jsi přece do země mezi jilmem a vrbou, bylo třeba zbavit tě zakletí nehybnosti, abys mohla vyrazit na cestu.

Tentokrát jsi nikoho neděsila, kmen se proměnil v trup a větve v končetiny. Mělas dnes sedmé narozeniny. Stěhovali jste se z Křížovnického náměstí do Zborovské. Táta sem a tam tlačil přes Kampu vypůjčenou kárku naloženou knihami. Čas od času některá vypadla, a on už byl tak unavený, že ji nechal ležet.

Rozhodla ses, že tetě svěříš své tajemství, už jsi s ním nedokázala být sama. Šlas přes Kampu, možná potkáš tátu, šlas podél řeky a labutě tě pevně obtáčely svými sněžnými krky.

Platan ti přitakal. Ještě jsi musela vyběhnout na most, zkontrolovat rytíře Bruncvíka, jestli už náhodou nevyrazil na cestu do světa, aby našel lva pro svůj erb. Vědělas, že zlatý meč, který třímá, je jen maketa – ten skutečný spal v hoře. Stál tam nad Vltavou, s povědomou dívčí tváří a ve zbroji, odhodlán čekat věky na tvou budoucnost, aby ji mečem roztál na roky, měsíce a dny.

Vystoupalas Vlašskou na Jánský vršek.

„Teto, musím ti něco říct, ale přísahej, že to nikomu nepovíš.“

„Přísahat nesmím, Bětuško, to by se náš Pán zlobil. Ale slibuju.“

Srdce ti odešlo z těla a přitisklo se k točitému schodišti. Teprve mnohem později ses dozvěděla, že je to tak v pořádku, protože naprosto přesně a pravidelně tluče až několik měsíců před smrtí.

„Lezu po střeších.“

Teta Kozlová zaraženě mlčí.

„To je nebezpečný, Bětuško. Půjdem k Panně Marii Vítězný dát Jezulátku padesátikorunu. Mějte Jezulátko v úctě a dobře se vám povede.“

Na schodech před kostelem postával muž. V ruce žmoulal foukací harmoniku, ale hrát se neodvážil.

„Kdyby byla normální doba, Bětuško, tenhle pán by žebrol. Ted' nesmí. Pojd', něco mu dáme.“ Otevřela mužovi zaťatou pěst a vložila pětikorunu k harmonice.

Tak takhle dopadlo moje tajemství, pomyslela sis hořce. Pán se ani nepodivil a zmizel ve zdi kostela.

Nemělas je ráda. Často se ti zdálo, že tě v něm někdo zamknul i s Ježíšem. Jemu to bylo jedno, zabavil se svíčkami, sfoukával je a pak zase zapaloval jako tvůj hloupý spolužák Vaněček, ale tys chtěla zoufale na světlo.

„Pomodlíme se. Něco se taky modli.“ Teta Kozlová si klekla vedle lavice, zavřela oči a pootvírala a zavírala pusou, jako kdyby nemohla dýchat; tys ale uměla jen andělíčku, strážce můj, mou dušičku opatruj, a ústa tety se zavřela, zbyla jen tenká čárka rtů, teta se menšila, mizela a vypařovala se v mlze kadidla, nestálas o to, aby ji někdo opatroval, tvou dušičku, patřila přece výhradně tobě, uznávalas pouze andělíčky, které jsi opatrovala ty, andělíčky, kteří umřou, sotva se narodí, protože jsou z vody, andělíčky s obrysem tvého těla ve sněhu.

Trvalo to věčnost, to modlení, ale nemělas odvahu tetu vyrušit. Zabavíš se zatím Jezulátkem. Vedle sošky bylo napsané povídání. „Soška pochází ze Španělska a představuje Ježíše ve věku několika let, oblečeného do dlouhé splývavé košilky, z které u dolního

okraje vykukují drobné bosé nožky. Legenda vypráví, že se Ježíšek zázračně ukázal jistému mnichovi, který na základě jeho podoby vymodeloval tuto sošku z vosku.“

To tlusté dítě v korytě ti připadalo zrudné. Ještě že je z vosku, napadlo tě, stačí strčit Jezulátko do trouby.

Teta konečně vstala. Pohlédla na Jezulátko a strnula. Zprvu jsi nechápala proč, nemůže být zaražená jeho šeredností jako ty, přece sem chodí a uplácí ho už léta, a pak, pak jsi pochopila: košilka Ježíška zmodrala a vykukující nožky zezelenaly. Barevná kombinace děsu. Teta se tě chytla jako stébka, jako stvolu, který byl útěšný svou bělobou, stvolu odtud tam, z modré a zelené do prázdnoty.

Večer jsi dostala k narozeninám plastelínu a zápisník v kožených deskách, příliš nóbl pro tvé šibeničky. Kampa spala, posetá otcovými knihami. Noční chodec zalistroval jednou z nich: „*Nic sudého* nepovede k dobrému. Rým je něco *třetího*.“

Plastelínu jsi zhnětla v jednu jedinou mastnou kouli a mrštila ji z balkonu do dvora. Nedopadla – jen lehce vzlétla nad tvoje střechy, k nočnímu nebi, a připojila se ke hvězdám.

Tiše jsem utírala prach,

máma spala, ty mikroskopické částičky minerálního a organického původu, máma spala nebo měla jen zavřené oči, protože zničehonic, aniž je otevřela, řekla: „Když mi bylo čtrnáct, milovala jsem syna hrobníka na židovském hřbitově v Německým Brodě. Jmenoval se Otík Pick. Aby zesílil, nosil pořád na zádech ranec s kamením. Přebrala mi ho Josefína Procházková. Tohle jí nezapomenu. Umřel v Terezíně, do Osvětimi ani nedojel.“

Bála jsem se mámu oslovit. Opatrně jsem si sedla na pelest. Máma oddychovala do ticha. Nebylo úplné – odevšad se ozýval tikot dědečkových hodin, dost jich bohužel pořád ještě šlo.

Možná to byly metronomy, obviňující mě z toho, že stále vypadávám z rytmu. Brzy začnu křičet. Nedá se to snést. Za hambalka rána pěstí.

„První pusu,“ znovu promluvila máma, „jsem dostala od Ládi Bezzemka. Chutnalo to jako studená ryba. Brrr.“

Jestliže jsou ony částčky i organického původu, znamená to, že jsou to i části mé matky. Vzala jsem kalkulačku a vypočítala si, že první pusu dostala máma před šestasedmdesáti lety.

„Borhyová nedá dítě od prsu!“ zasmála se náhle máma ze spaní, „manžel ji zmlátil, až jí puklo oko. Pochvu má z vepřových střev.“

Jasně. Ráno si listovala Bleskem. „Vidím město veliký,“ zavěštila náhle, „jehož propad se den dotýká.“

Jaký „den“? Aha: množné číslo slova dno.

Rozhlédla jsem se. Smíchovský byt se proměnil v maketu, v mylnou napodobeninu nějakého docela odlišného projektu, v panel Nadiny výstavy o smrti. Na tohle byla má prachovka krátká.

Konečně máma otevřela oči. „Měla jsem sen.“

8. února 2015, přesně v 13.00, vystřelila z hodin nad máminou hlavou časem ohoblovaná kukačka. „Sny jsou čistou přírodou,“ řekla kukačka, „nefalšovanou pravdou.“ „Žádné *quantité négligeable*, zanedbatelné veličiny,“ doplnila jiná, „jeví-li se nám nesmyslné, pak prostě smysl postrádáme my.“

„Byla jsem v řece. V Německým Brodě. Seděly jsme s mámou na jezu, nikde nikdo, úplně samy. Smály jsme se a čůraly do vody. Věděla jsem, že dokud tam takhle budeme sedět, máma neumře. Najednou jsem za sebou ucítla nějakou sílu, zlověstnou. Ohlédla jsem se: nejdřív jsem si myslela, že je to obrovská vlna, vysoká jako morovej sloup v Brodě na náměstí, ale bylo to něco docela jinýho, živýho. Kde to jsem? Máma tu se mnou není. Spolknul mě chřtán vodní obludy a já se octla uvnitř. V nitru tý velryby byl nábytek z mého pokojíku pro panenky, ale zvětšenej do velrybích rozměrů. I klavír tam byl. Křídlo. Stál u něj docela malej Mozart, nedosáhl na klávesy a strašně se vztekal. Bylo mi to jedno. Chtěla jsem ven,

za mámou, k čemu jí byla nesmrtelnost na jezu, když jsem tam nebyla já. Všude kolem, v útrobě toho tvora, visely bambusový rámy s novinama, jaký si četli páni v hotelu Slunce. Podívala jsem se do novin, abych věděla, kolikátýho je, ale byl tam letopočet 2300 před Kristem. Někam jsme podle všeho pluli, proti proudu času. A pak jsem se probudila. Stála jsem nad hrobem svatý holčičky na Malostranským hřbitově v Košířích, hrob a celej hřbitov ležel pod břechtanem a mně najednou došlo, že ta svatá holčička je moje máma. A pak jsem se zase probudila a –“

„Mami,“ okřikla jsem ji, „ale ted’ jsi doopravdy vzhůru, rozumíš?“ Proud už ale nešel zastavit.

„Ta koza Procházková, ta zrádkyně. K Procházkům jsem musela chodit na doučování němčiny. Doučovala nás Fräulein Inge... Maminka Procházková nás vždycky pohostila pišingrama, malejma kulatejma oplatkama, byly děsně lahodný.“

„Na něco jsi zapomněla,“ řekla jsem, ale to už máma zase pravidelně oddechovala. „Na něco jsi zapomněla,“ zopakovala tiše, sotva se jí zachvěly rty.

„V těch novinách, v Českém slově a Právu lidu a v Lidových listech a v Národním osvobození, ve všech zprávách byl malý kulatý otvor, akorát tak aby jím mohl odtud tam, z minulosti do budoucnosti, proklouznout had.“

„Kulatý... akorát tak... had,“ usmála se máma ze spaní.

„Jo. Jako kdyby těma novinama proletěl puk.“

„Puk anebo – pišingr.“

První pusu dostala máma od Ládi Bezzemka 30. září 1938. Vlastní spojenci – i ve večerním vydání Českého slova zel otvor – nám diktovali jako poraženým.

Bylo přesně 15.00. Dvířka dědečkových kukaček se pootevřela a já z nich prudce vyletěla, ohoblovaná časem.

Čítanka

Marta Semelová, ta, která učila Alici na prvním stupni základní školy a která v prosinci roku 2011 tak nadšeně přivítala skon Václava Havla, nyní komunistická poslankyně, se pokusila mou dceru přikrýt diktaturou proletariátu. Rychle jsem přiskočila a prudce ji strhla jak strup.

Lillången

Jely jsme s Nadou do Ikey vybrat novou kuchyňskou linku do smíchovského bytu. Hustě sněžilo. Parkoviště dusil polštář šedavého nebe. Zkratky tu nebyly, musely jsme projít krokem všechna oddělení po šipkách. Pokouším se nevzhlédnout, přivírám oči a čapnu pohledem boty sunoucí se přede mnou. Byla jsem tu třikrát, s třemi svými partnery, a pokaždé to skončilo hádkou. Naďa ale vybíhá šťastně do oživlého katalogu, hladí kusy nábytku, mizí v křeslech a točí se vesele na kancelářských židlích. Připnu jí raději vodítko a šourem se suneme dál.

Kolem Ikey je vyhloubený hluboký vodní příkop, uvízli jsme tu všichni. Nikomu to zdá se nevadí. Děti noří ruce do bezedných beden plných plyšáků a na manželské posteli leží dvojice – ona se modlí, on myslí na to, jak doma podle návodu smontuje ráj. Někteří se nedokážou ovládnout a v oddělení koupelen si sedají na záchody a lehají do van. Děti vřeští. Kočárky mi přejíždějí nohy. Naďa se zmítá na šňůře. Ve skladu pod námi trčí z polic torza a skelety věcí. Sestra patrně zešléla a hází do vozíku, co jí přijde pod ruku, závěs Åderblad, třímístnou pohovku Stocksund a úložný prostor Notudden. Opakuji si ta slova jako zaklínadla, ale nepomáhá to. Několik dní, zmrazené v satori, vybíráme mezi dávkovačem saponátu Ringskär a Ramsättru. Demokratický design se pne ke stropu,

otvory klouže ven, do chumelenice, na parkoviště, k nebi, všechno to haraburdí se kupí a slévá v horu, v morový sloup, v babylónskou věž čnící nad Prahou, chci tu být taky, chci mít účast, chci být součástí věcí a lidí, pokouším se vytvořit si svůj vlastní koupelnový styl.

V informacích postávají před monitory kněží v žlutých uniformách a radí. Najednou... ale to není možné! Tady! Najednou se mi zdálo, že jsem v davu zahlédla Meldu. Nesmysl. Není nic absurdnějšího než bezdomovec v Ikea. A přece mi někdo před stojací lampou Aläng zakryl zezadu oči.

„Dazdar, Bědo!“

„Za kolik jsi střelil Ježíše, Jidáš?“

Pohodlně se usazujeme v kolekci Stockholm. Rozhlížím se, ale Nadu nevidím. Utrhla se ze řetězu a ztratila se.

„Kde teď bydlíš?“ zeptám se, klouzajíc pohledem po kolemjdoucích s naloženými vozíky. „Ve voliére?“

Ano, patrně jsem trefila do černého. Melda je celý polepený černým peřím jako loutka havrana. Mlčí, nezvykle dlouho. Kolem nás šum mas, pach masových kuliček, švédsky köttbullar, a dřeva.

„To je tajemství, ale řeknu ti to, že seš to ty.“ Ztišil hlas, že ho sotva slyším. „Každej den počkám do devíti, kdy se Ikea zavírá. Pak se schovám do jednoho úložného prostoru v oddělení ložnic, a když je už všude prázdno a klid, vylezu. V noci se pak procházím ztichlou Ikeou, která celá patří jen mně. To ti povím, tolik nábytku nemá ani miliardář Kellner. Posedím v křeslech, lehám si do postelí, jako se umeju v nóbl koupelně a uvařím si špagety v kuchyňský lince. Nejradši mám tu Karensblatt. Ráno v devět se otvírá, vmísím se do davu a je to. Žiju tu takhle už měsíc, jako v nebi.“

Když zavřu oči, spatřím pod víčky tu převysokou vířící věž. Šplhám se nahoru, na její vrchol, zadním schodištěm, které ji obtáčí. Jevy nechávám pod sebou, i s barvami. Konečně se mi podaří stanout v bodě, nad kterým už žádný další není. U nohou mám odpadkový koš Lillängen. Obrátím si kapsy a vhodím do něj několik hodin, dní, měsíců a let.

Brzy se bude zavírat. Melda se belhá k úložným prostorům. Všichni se hrnou ven, na parkoviště, s taškami plnými párátek, aby si měli večer čím probodnout srdce.

Petřín

Prošla jsem Hladovou zdí, již se také říká Zubatá, a otevřela jsem v zahradě Květnici zápisník Synapse. Zprávy jsem přeskočila. „Ocel a opuka, opuka a ocel. Z ocele rozhledna, z opuky Hladová zeď. Právě jsem jí prošla a otevřela jsem v zahradě Květnici tento zápisník.“

Přestože jsem se tvářila mrtvolně jako na fotografii do občanky, vracelo mi zrcadlo v bludišti pitvorný škleb. Moje ústa zela dokořán jako na Munchově obraze, byla tak obludně rozevřená, že z mého obličeje nezbylo nic, jen jazyk, zuby a rána růžové sliznice.

Ze škvíry Štefánikovy observatoře čněl tubus dalekohledu, přes nebe byla přehozená modrá síť plná ok. I má ústa byla takovým okem, okem, jímž mi vplouval do útrob můj vlastní čas, všechny ty minulé roky, měsíce, dny i vteřiny. Bez potíží jsem pozřela vše, i tu obří rybu, která spolkla mámu, velrybu se vším všudy, s klavírem i s prvorepublikovým tiskem v bambusových rámech.

Vmísila jsem se do hloučku turistů, chtěla jsem se svézt lanovkou. Motala jsem se jim před fotoaparáty, abych se dostala do cizích zemí, které už nikdy nenavštívím. Někdy jsem chtěla být pozadím, jindy dominantou.

Příští zastávka Malostranské náměstí. Opakuju si mantru všech míst, kde zastavuje tramvaj číslo dvanáct. Máma je v rybě, ryba ve mně a moje oči se proměnily v dvě zrcadla, která pitvorně odrážejí skutečnost, realitu, z níž zbyde jen růžová sliznice, aby se pak mé oči vzápětí proměnily v lupy – malé je velké a velké je malé – zvětšující viděné tak, že nejsem s to rozpoznat, co vlastně vidím, nožku

hmyzu, pór kůže, torzo písmene z Alicina mailu nebo kostel svatého Mikuláše.

Asi se mi to zdá, protože jasně zaslechnu název příští zastávky: Nerja, Costa del Sol.

Dvanáctka opisuje oblouk zátoky a pak jede po pobřeží, zleva ční skály a zprava se jejího boku dotýká příliv. Cítím prudký slaný vítr, vítr jménem bóra, otevřenými okny vbíhá do tramvaje a víří v ní. Několik pasažérů se hrouží do telefonu jakoby nic, jen jedno dítě má užaslou tvář přitisknutou na sklo, na pažích nafukovací křídélka. Jedu načerno. Teprve teď zavírám zápisník.

Na konci mola se otáčí hlava majáku, světlo mrká. Tentokrát budu celá, slibuju, Alice, celá a završená, neroztátá na dvě poloviny.

Tři podenkové mi běží vstříc. „Mami...“ Rychle ti sundávám ze zad batůžek, s nímž jsem tě před dvaceti lety poslala do děčáku.

„Mami, mám strach, že už neuvidím babičku.“

„Neboj se,“ řeknu a konečně, tam na břehu s Alicí, přestanu být jen výkřikem. „Přivezla jsem ji. Babička je v rybě a ryba už navždycky ve mně.“

19. února 2015

Kdesi před chatrčí žíznivě přešlapoval vzduch a čekal, až se stane slovem.

V japonském Senkaku se opičil vítr po pravděpodobném obrysu ostrova.

Akkadská socha Ebicha, jež nemá ústa, socha chrámového dozorce z města Mari, se potočila v Louvru i s podstavcem proti směru času.

Vatra II

Všichni přicházeli ze tmy a pomalu se blížili k vatře. Byl tu i doktor Gnuj, v kapse žmoulal grafy s výskytem maniodepresivní poruchy v středních Čechách a trpělivě čekal, až mu oheň vydá archetypy.

„Jsem tu,“ řekla rozrušeně sestra Naďa, „aby mi vrátil mé výstavní plochy, mé panely o smrti.“

Pod skalním převisem stála polohovací postel s mámou, smála se, jako kdyby tu zahlédla i Otíka Picka, a v očích měla zář plamenů. Bob Dylan stál u hromady polen – teď uchopil tamburínu a spustil falešně Ódu na radost; Míra s Bobšem chřestili do rytmu antiperlemy. Meldovi trochu ohořelo peří.

Náhle jsem spatřila tátu; vynořil se ze tmy s károu naloženou knihami. Lekla jsem se, že je chce naházet do ohně, ale on do něj jakoby nic sáhl a řekl, „neboj se, Běto, on nebere, ale vrací“, a já jsem spatřila, jak mu další a další knihy vybíhají do náručí z plamenů, Proustovo Hledání i kronika obce Majdalena od roku 1894, a uviděla jsem i jakousi dřevěnou kostru, která se vyloupila z ohně a teď se složila otci k nohám, byla to jeho hambalka, a Alice řekla, „nemohlas chodit, byla jsi stromem, ale já tě utála těsně nad zemí, konečně můžeš jít, kráčet, mířit, kam se ti zlíbí“, a já jsem ji poslechla, všechny jsem nechala za zády a vydala se do tmy ke skalám.

Přelezla jsem je a octla se na Andělu. Několik zastávek autobusem, Klamovka, Kavalírka, Kotlečka, a budu doma. Zhluboka jsem nadechla vzduch. Voněl ještě mořem, které tu bylo naposledy v prvohorách.

Zuzana Brabcová
Voliéry

Ilustrace na obálce MarGi/Shutterstock.com
Redakce Markéta Teuchnerová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 27. 8. 2019

ISBN 978-80-274-0098-0 (epub)
ISBN 978-80-274-0099-7 (pdf)
ISBN 978-80-274-0100-0 (prc)